

VINERI 28 Iunie 2002 • ANUL LII NR. 26

FOAIA

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Director nou la Liceul N. Bălcescu

Mărturisirea credinței

Tragic și comic

CALENDAR ORTODOX

- 1 iulie, luni – † Sf. Ierarh Leontie de la Rădăuți. Sf. Tămăditori fără de arginți Cosma și Damian;
2 iulie, marți – † Așezarea în raclă a cinstitului veșmânt al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu în Vlaherne; † Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt.
3 iulie, miercuri – Sf. Mc. Iachint; Sf. Anatolie, Patriarhul Constantinopolului.
4 iulie, joi – Cuv. Andrei, Arhiepiscopul Cretei; Cuv. Marta.
5 iulie, vineri – † Cuv. Atanasie al Atonului; Cuv. Lampadie; Sf. Mc. Ciprian.
6 iulie, sâmbătă – Cuv. Sisoe cel Mare; Sf. Mc. Lucia; Sf. Arhip și Filimon.
7 iulie, duminică – Sf. Mare Mc. Chiriachi; Cuv. Toma din Maleon și Acachie de la Scara. Duminica a II-a după Rusalii.

Un nume pe săptămână

Lucreția (7 iulie) – nume roman, de origine etruscă. O interpretare propune ca etimon latin *lucrator*, „cel care câștigă”, de la verbul *lucrari*, „a câștiga”. Nume calendaristic catolic. Numele apare în onomastica românească în secolul al XIX-lea, datorită influenței italiene și, mai ales, odată cu tendința renașcentistă și modernă a reluării numelor antice greco-romane.

AGENDĂ

1 iulie

1834 – după obținerea aprobării, la 1 iulie 1834, credincioșii din Orașul Mic Românesc din Giula au început construirea bisericii ortodoxe pe teritoriul cimitirului lor.

1902 – din luna iulie a acestui an, „Familia”, revista lui Iosif Vulcan, apare bilunar la Oradea.

1917 – moare, la București, Titu Maiorescu, critic literar, estetician și om politic, fondatorul și conducătorul cenacului Junimea și al revistei „Convorbiri literare”, părintele spiritual al lui Mihai Eminescu.

2 iulie

1504 – a murit domnul Moldovei, Ștefan cel Mare, personalitate marcantă a Evului Mediu românesc.

1566 – s-a stins din viață medicul francez Nostradamus, cunoscut în urma profețiilor lui.

3 iulie

1819 – și-a deschis porțile prima bancă de economii din USA (Bank of Savings, NYC).

1883 – s-a născut scriitorul ceh Franz Kafka.

4 iulie

1790 – s-a născut Sir George Everest, inginerul militar geodez, șeful Serviciului Geodezic al Indiei, care va împrumuta numele său celui mai înalt vîrf de pe Terra – Chomolungma.

1864 – decret domnesc privind înființarea Universității din București. Primul rector a fost juristul Gh. Costa-Foru.

5 iulie

1853 – la editura pariziană „De Soye et Bouchet” apare volumul „Doine și Lăcrimioare” de Vasile Alecsandri, unul dintre cele mai importante din întreaga creație poetică a bardului de la Mircești. „Doinele” lui Alecsandri sînt primele poezii de inspirație folclorică din literatura română.

6 iulie

1600 – Mihai Viteazul, ca „Domn al Țării Românești și Ardealului și a toată Țara Moldovei” consemnează într-un hrisov prima unire a celor trei țări.

7 iulie

1887 – s-a născut pictorul francez Marc Chagall.

1922 – în Franța, la Paris, s-a născut Pierre Cardin, creator de modă (Unisex).

Întîlnire Năstase–Medgyessy la Cluj

În ziua de 6 iulie a.c. va avea loc la Cluj o întîlnire între șefii de guvern român și ungar, în cadrul căreia se va rediscuta Memorandumul Orbán–Năstase referitor la Legea statutului – a anunțat recent Medgyessy Péter. În interviul acordat ziarului „Krónika” din Cluj, șeful guvernului ungar a menționat, printre altele:

„Consider drept o datorie ca șef de guvern să clădesc legături cu maghiarii de peste hotare”.

Informația referitoare la această întîlnire a fost confirmată și de purtătorul de cuvînt al MAE român, Victor Micula. Anterior, premierul român a semnalat în repetate rînduri că

România așteaptă ca Ungaria să respecte prevederile cuprinse în memorandum, inclusiv obligația ca în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția să opereze modificările cerute.

Adrian Năstase a vorbit în săptămîna trecută, la Arad, despre relațiile ungaro-române, menționînd că România dorește un parteneriat real între cele două țări și adîncirea relațiilor bilaterale. A precizat în același timp că România se așteaptă ca Ungaria să-și respecte obligațiile asumate în memorandum, indiferent de natura guvernului ungar în exercițiu – informează Agenția de presă MTI.

Ziua satului la Cenadul Unguresc

Manifestarea care s-a organizat acum pentru a șasea oară a avut loc la Cenadul Unguresc sîmbătă, la 22 iunie. Locuitorii sătulețului din județul Csongrád au fost deșteptați dimineața de muzica fanfarei din Apátfalva. De la ora 10.00, în piața din centrul satului s-au ținut discursuri de către cîțiva conducători ai localității, respectiv ai județului. După aceasta a urmat un moment important pentru cele două minorități, sîrbă și română: a fost inaugurată noua casă a naționalităților din comună. Apoi, în cursul după-amiezii s-au ținut manifestări culturale, vernisaje de expoziții și competiții sportive.

Ziua Satului de la Cenadul Unguresc s-a încheiat cu un program folcloric, urmat de un foc de artificii.

- iova -

La mulți ani!

Doi preoți ortodocși români și-au sărbătorit recent ziua de naștere.

Părintele Teodor Rocsin a împlinit miercuri, la 26 iunie, onorabila vîrstă de 78 de ani. Păstorul credincioșilor din Otlaca-Pustă se îngrijește de sufletele românilor din sătulețul bichișean de peste 40 de ani, fiind hirotonit pentru această comunitate religioasă în anul 1958. Părintelui Rocsin, care și azi păstorește turma credincioșilor din Pusta Otlăcii, îi dorim sănătate bună și încă mulți ani fericiți!

Cu o zi și cu 27 de ani mai tîrziu decît părintele Rocsin a văzut lumina zilei părintele vicar Pavel Ardelean. Parohul catedralei Sf. Nicolae din Giula a fost hirotonit ca preot pentru comunitatea din Cenadul Unguresc exact cu 27 de ani în urmă, în ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel, la 29 iunie 1975. Cu ocazia zilei de naștere îi urăm mulți ani de păstorire rodnică!

„Românii și ungurii unii lîngă alții și împreună”

Cu acest titlu se va organiza la Budapesta a doua ediție a simpozionului istoric-cultural, inițiat de Asociația Română din Budapesta. Manifestarea va uni istorici și profesori români și unguri. Întîlnirea va fi găzduită de Clubul Uniunii Maghiare a Scriitorilor, vineri, în ziua de 28 iunie, cu începere de la ora 10.00.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Maria Gurzău Czeglédi, noua directoare a Liceului N. Bălcescu din Giula (Fotografie de Eva Iova)

Director nou la Liceul N. Bălcescu

„Școala din Giula e un focar de cultură, care trebuie să educe tinerii într-un spirit românesc”

Interviu cu dr. Maria Gurzău Czeglédi, noua conducătoare a școlii, liceului și căminului românesc din Giula

Luni după-masă, cei care ne-am aflat în holul Primăriei din Giula am avut senzația că timpul s-a oprit. De vină a fost canicula și emoțiile așteptării. În sala festivă a Primăriei s-au întrunit cei 23 de consilieri locali, pentru a decide asupra unor probleme importante în viața orașenilor.

Printre acestea s-a găsit și chestiunea care de câteva săptămîni preocupă în mod intens intelectualitatea română din Ungaria, și anume: alegerea noului director al Școlii generale, Liceului și Căminului românesc din Giula. După vreo trei ore de așteptare, de fapt, într-un timp destul de scurt, Consiliul local a depus voturile pentru noul director român, acordînd sprijin maxim profesoarei dr. Maria Gurzău Czeglédi (23 de voturi), față de colega sa dr. Stella Nicula Machhour. Prin această hotărîre, conducerea orașului a respectat decizia corpului profesoral și a Auto-guvernării Românești din Giula, foruri care au dorit s-o vadă în fruntea instituției pe doamna Maria Gurzău, profesoară de română și maghiară, originară din satul Micherechi.

După urările de bine, am rugat-o pe noua conducătoare a școlii românești și liceului N. Bălcescu din Giula să-și împărtășească primele impresii și planurile de viitor și cu cititorii Foii românești.

— Cu ce gînduri, cu ce planuri veți prelua de la 1 august conducerea instituției românești?

— Înainte de toate cu gîndul de a păstra valorile pe care le are această școală și, bineînțeles, de a crea valori noi, dat fiind că răspunderea noastră este foarte mare, din punct de vedere al educației tinerilor într-un spirit românesc.

— Este o provocare, o sarcină destul de serioasă și dificilă, deoarece trecutul de 53 de ani al acestei instituții obligă. Cum vă închipuiți viitorul apropiat al acestei instituții?

— Înainte de toate, elevii noștri trebuie să facă față cerințelor care sînt valabile pentru orice elev dintr-o școală medie din Ungaria. Deci, pe de o parte, această școală trebuie să educe, să transmită cunoștințe de cultură generală, universală, caracteristic pentru orice școală ungurească. Însă specificul nostru este înaintea de toate — și aici aș pune accentul — păstrarea și transmiterea valorilor culturale românești. Și, nu în ultimul rînd, de a preda la un nivel cît mai înalt limba română. Dacă ne gîndim, aici sînt cele mai mari așteptări, deoarece în această privință avem cel mai mult de recuperat. De fapt, pînă în 1960 liceul nostru a fost numai românesc, însă

atunci cunoștințele de limbă ale elevilor erau la un nivel mai înalt. Atunci, atît familia și biserica, cît și școala și-a îndeplinit cumva într-un mod mai complex această sarcină. Însă prin schimbarea contextului social, prin dezvoltarea și transformarea traiului, a modului de viață, prin procesul de urbanizare, din păcate, s-a întrerupt firul de moștenire a limbii românești. Unele familii vor să-și dea copiii la liceul nostru, însă cunoștințele lor de limbă sînt foarte reduse, în unele cazuri lipsesc total. După părerea mea, trebuie să ne concentrăm pe două

planuri: primul ar fi ca elevii care aduc totuși niște cunoștințe românești să însușească o cultură cît mai vastă din cele mai variate domenii. Aici aș face referire la noile programe școlare, care se concentrează asupra diferitelor științe, cum este geografia, istoria poporului român, inclusiv istoricul românilor din Ungaria etc. Cred că prin tălmăcirea acestor cunoștințe se poate întări sentimentul de identitate al tinerilor noștri. Iar pe de altă parte, trebuie să planificăm ce vom face cu acei elevi care nu aduc din familie cunoștințe de limbă. Ne place sau nu, pentru acești tineri trebuie să introducăm predarea limbii române cu metodele unei limbi străine. Numai după ce și aceștia își vor însuși un anumit bagaj de cunoștințe primar, le vom putea transmite valorile culturii românești.

— Despre aceste metode de predare a românei ca o limbă străină se discută de mai mult timp. Credeți că școlile noastre sînt pregătite, și în primul rînd cea din Giula, pentru o astfel de predare?

— Deocamdată dispunem doar de cîteva metode, dar ne străduim ca să le îmbogățim. Colaborăm cu succes cu cîteva profesoare de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj. Am întocmit împreună caiete metodice, în care, de fapt, apar și aceste metode. Însă, în

Moment de bucurie după anunțarea rezultatului alegerii

primul rînd, ne-am concentrat la predarea cunoștințelor într-un mod cît mai integrat al diferitelor discipline. Printre planurile mele de viitor figurează de altfel și aceea, ca profesorii noștri de română să se specializeze în diferite direcții. De exemplu, unul să fie mai bine pregătit din cunoștințe de istorie, iar altul din valorile culturale și artistice românești etc.

— Componența și pregătirea elevilor care se înscriu la liceul nostru este foarte variată. Oare asta nu împiedică în realizarea unor succese adevărate?

— Plănuim ca elevii care se înscriu în clasa a 9-a să facă diferite probe și teste, ca să ne dăm seama ce nivel de cunoștințe au acești copii și, ca atare, să se lucreze în diferite grupe. În ultimul timp se înscriu la școala noastră destul de mulți elevi, de exemplu din toamnă vom avea numai clase paralele, deci, trebuie să fim foarte atenți cum se vor forma aceste grupe.

— În programul dumneavoastră de conducere a figurat și un punct care s-a referit la extinderea relațiilor externe ale școlii, cu licee din România și alte instituții românești.

— Sînt conștientă că este foarte important să lărgim aceste relații. Nu mă gîndesc numai la relația de colaborare cu Universitatea din Cluj, pentru că aceasta vizează numai profesorii, dar și cu alte școli din România. Cred că aceste legă-

turi de prietenie ar fi foarte utile pentru elevii noștri.

— De scurt timp, liceul nostru se poate mîndri și cu o mică trupă de teatru de amatori, pînă cînd în ce privește cercul folcloric, grupa de dansuri populare, nu ne putem lăuda cu astfel de succese. Cum credeți că s-ar putea recupera această lipsă?

— Mă bucur foarte mult de succesul teatrului școlar și sper că în viitor activitatea micilor noștri actori va fi cît mai rodnică. Bineînțeles, ne vom strădui ca și ansamblul folcloric să fie reîmprospătat prin dansuri și cîntece noi.

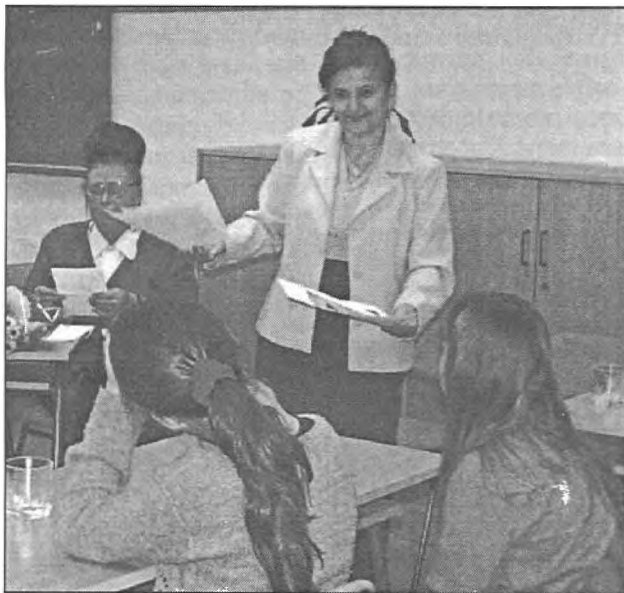
— Cred că niciodată nu s-a vorbit atît de mult ca acum despre importanța acestei instituții ca un factor de bază al menținerii românității de aici, ca o instituție de bază a întăririi identității românilor din Ungaria.

— Așa este. Liceul românesc e un focar de cultură, care, înainte de toate, trebuie să educe tinerii într-un spirit românesc.

— Vi s-a mai pus în zilele trecute următoarea întrebare din partea mai multor reprezentanți ai comunității românești: credeți că avem șanse ca școala noastră din Giula să fie în viitor mai românească?

— Eu acum sînt optimistă. Vă asigur că vom face tot posibilul ca instituția noastră să fie mai românească, însă despre o școală pur românească, în condițiile actuale, din păcate, nu putem vorbi.

E. Iova

La tabăra de autocunoaștere din 2001

Probleme tot mai dificile la radio

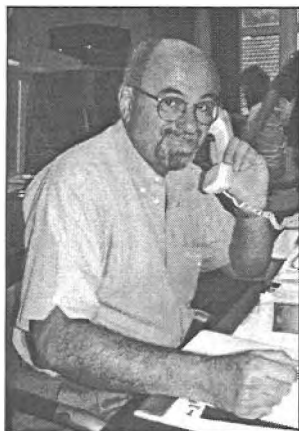
În ultimele zile, cotidienele centrale din Budapesta au scris tot mai mult despre problemele financiare și organizatorice ale radioului public de la Budapesta. După Televiziunea Maghiară, care de mai mulți ani se confruntă cu diferite greutăți, se pare că a venit rândul Radiodifuziunii. Posturile publice sînt obligate prin lege să emită și emisiuni ale naționalităților din Ungaria. De la Petru Cîmpian, redactor șef al emisiunilor în limba română la Radio Seghedin ne-am informat despre faptul dacă sînt afectate de aceste dificultăți și programele românești.

– Din partea mai multor organizații românești, redacția primește reproșuri că nu participă la diferite ședințe, manifestări. De ce?

– Pe bună dreptate sîntem criticați, deoarece într-adevăr nu asistăm la evenimentele culturale, obștești ale comunității noastre. Iar cînd totuși sîntem prezenți, atunci ne-am folosit sau de bunăvoința colegilor de la TV, sau a domnului consul general, sau a acelor persoane, care ne duc cu mașina lor. Poate ne cunosc, căci noi nu facem cu mîna, cum o fac unii de la marginea șoselei, cei cu autostopul... Iar cît despre motivul absenței noastre: șeful studioului de radio din Seghedin în scrisoarea datată pe 7 iunie interzice folosirea mașinii, care pînă acum era la dispoziția celor două redacții – slovacă, respectiv română – deoarece actualele greutăți financiare nu permit folosirea acestei mașini...

– Ce schimbări au trebuit făcute în realizarea și emiterea programelor românești în urma acestor restricții financiare?

– La urma urmei ne-ar putea bucura această restricție, această decizie, deoarece de aici încolo nu trebuie să ne deplasăm, să

facem sute de kilometri pentru un interviu. E mult mai simplu de a face tot și toate prin telefon sau a nu face nimic... Dealtfel, totuși ne străduim să facem față și în aceste condiții deloc îmbucurătoare cerințelor radiofoniei. Mai reluăm unele interviuri, montaje, care au sau pot avea și acum vreo actualitate, apoi ne folosim de telefon, dar cum se zvonește, și aici vor interveni unele restricții... și atunci vom difuza muzică, de tot felul...

– Pînă cînd se va putea menține calitatea emisiunilor românești?

– Calitatea emisiunilor nu poate fi păstrată în asemenea condiții! Ea scade mereu. La ora actuală, de exemplu, din cauza concediilor, emisiunile sînt realizate de numai trei persoane, dintre care una este

externă și care ne va și părăsi în curînd...

– După informațiile noastre, de la Budapesta ați primit „sfatul” să plecați la București să cereți sprijin pentru menținerea acestor emisiuni.

– Sfaturi am primit... numai că și noi sîntem cetățeni ai acestei țări cu toate obligațiile asumate, dar și cu drepturile asigurate și definite de Parlament. Astfel eu aștept rezolvarea problemei noastre în primul rînd de către forurile competente ale țării în care trăiesc și contribui cu impozitul meu, cu sîrguința mea la bunăstarea ei. Desigur, nu voi refuza nici ajutorul oferit și primit de la București, deoarece este firesc, ca acele multe departamente, care s-au format în ultimul timp pe lîngă Guvernul român, și ministerele de resort ne vor putea ajuta și ele...

– Ce fel de ajutor se așteaptă din partea organizațiilor românești, de ex. AȚRU, UCRU sau alte autogovernări, asociații locale?

– Autogovernarea pe Țară și-a formulat deja protestul la ultima ședință a adunării generale, precum și Autogovernarea Românească din Bichișciaba a făcut la fel la ultima sa ședință. Sîntem recunoscători pentru aceste manifestări, ne bucură și ne întăresc în convingerea noastră acele semne de solidaritate, care cresc mereu, deoarece prin asta primim și noi, redacția noastră, un semnal, că tot ceea ce am făcut pînă acum a servit interesele comunității noastre, ale comunității din care și noi, ca Redacție, dar și ca indivizi facem parte.

– iova –

Relații cu perspective

Și în acest an, între 12–16 iunie, s-a organizat în preajma Halei Sporturilor din Bichișciaba expoziția de mărfuri denumită Tîrgul din Ciaba. De pe acum, acest tîrg a devenit nu numai tradițional, ci și cu renume printre patronii și întreprinzătorii din regiune, dar și din alte părți, chiar de dincolo de frontieră. Alături de cîteva sute de firme s-a asigurat timp și spațiu și diferitelor programe distractive, încît vizitatorii s-au putut delecta nu numai admirînd mărfuri, ci vizionînd spectacole, concerte, programe cultural-distractive.

În structura Tîrgului, primele zile au fost rezervate producătorilor, firmelor, consultațiilor și consfătuirilor de specialitate, această parte încheindu-se cu oferirea premiilor. În acest an, premiul Tîrgului a fost conferit Firmei de mecanică și combustie imobiliară Schenderlein & Co, cu sediul la Giula. Sfîrșitul săptămînii a fost rezervat marelui public, cînd s-au concentrat mai mult programele de divertisment. În tot cursul Tîrgului, firmele au ținut prezentări de mărfuri, consultații de specialitate, dar tot în aceste zile s-au inițiat și reduceri de preț de la 3–30%. Sortimentul mărfurilor a fost deosebit de variat și a cuprins toate ramurile industriale și comerciale. Nivelul prezentărilor a fost mai ridicat și în urma dezbaterilor, forurilor de specialitate, care s-au desfășurat cu participarea unor specialiști de prestigiu. În cursul acestor consfătuiri s-a conturat importanța lărgirii rețelelor comerciale dincolo de zona Bichișului, atragerea unor firme din Europa Centrală și Europa de Răsărit. Despre situația relațiilor comerciale româno-ungare a vorbit Bangó Gábor, președintele secției ungaro-române a Camerei de Comerț. În același cadru, Gheorghe Ardelean, atașatul de comerț exterior a prezentat un referat informativ de-

spre „Tendințele din politica comerțului exterior ale României”. Din darea de seamă a lui Szatmári János, directorul comercial al regiunii din Sudul Cîmpiei a reieșit importanța tot mai mare a comerțului cu România, valoarea anuală a căruia atinge un miliard de forinți, din care exportul Ungariei este de 600 milioane. La ora actuală, în România funcționează 29 de agenții comerciale maghiare, iar valoarea investițiilor ungurești atinge 26 milioane euro, corespunzînd unui procentaj de 7% din totalul investițiilor. După aceste informații oficiale au urmat consultațiile, întîlnirile directe dintre patroni și firme românești și ungurești. Toți participanții au fost salutați de Gheorghe Cojocaru, conducătorul Camerei de Comerț și Industrie din România. Printre oaspeții din România s-a aflat și Gabriela Enescu, una dintre organizatoarele ROMEXPO, care i-a îndemnat pe întreprinzătorii și comercianții din Ungaria să participe la diferitele tîrguri de mărfuri din România, pentru a cunoaște mai bine posibilitățile, pentru a deveni mai receptivi față de piața din România. Tot cu această ocazie s-au distribuit și formule pentru participarea la tîrgul Varadinum-Expo, care se va desfășura între 28 septembrie–1 octombrie la Oradea. La întîlnire au participat douăzeci de întreprinderi din România, reprezentînd industria construcțiilor, industria lemnului, tipografia, industria alimentară, turismul. L-am întrebat pe Rák János, cîte contracte s-au semnat: – Rezultatul concret al acestei inițiative va reieși abia la încheierea Tîrgului. Dar pot aprecia că acțiunea a fost cu succes. Am asigurat translator pentru fiecare participant în parte, astfel că tratativele au decurs fără probleme – a declarat secretarul secției româno-ungare a Camerei de Comerț.

M. Novac

Tragic și comic

„Băieți, fără umor viața este insuportabilă!” – spunea adeseori colegul V. V., renumit autor de glume și un remarcabil zeflemist. Ținta bancurilor era, nu o dată, excesul de zel al unor figuri neînsemnate care se ploconeau, pentru nimica toată, în fața potențailor, care, la rîndul lor, se complăceau în euforia autocrației. De aceste momente vesele de odinioară, în centrul cărora stătea politica, mi-am adus aminte citind relatarea despre ultima ședință din 12 iunie a.c. a Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria. Cert este că cele înfîplăte în cadrul ședinței conțin elemente tragice și comice deopotrivă.

Din articolul *Cum se alege un director* (Foia Românească, nr. 25/2002, pag. 3-4), care arată unele asemănări cu *Lațul slăbiciunilor* de Ion Luca Caragiale, se pot desprinde următoarele:

1. Prezidiul Autoguverării s-a întrînit pentru a aprecia și a-și formula opinia cu privire la dosarele înaintate pentru postul de director al celei mai mari instituții instructiv-educative și culturale a românilor din Ungaria.

2. Membrii Prezidiului află de la Bezdán Jánosné, conducătoarea secției de resurse umane a Primăriei orașului Giula, că nu ei sînt competenți pentru a deci-

de în problema cu pricina, ci *autoconducerea română locală*. Prin urmare, după atîta amar de timp, Autoguverarea nu cunoaște Legea pentru Minorități a țării, în baza căreia își desfășoară activitatea sau o interpretează în mod greșit.

3. Nu este însă exclusă nici alternativa conform căreia „greșesc” în mod conștient.

4. Corpul didactic protestează pentru că Autoguverarea a decis împotriva voinței majorității, încălcînd legea (nescrisă) a democrației, dînd dovadă de o indiferență totală față de preferințele ei.

5. Profesoara a cărei dosar a fost respins este o personalitate distinsă a comunității, jucînd un rol remarcabil în viața instituției respective și, mai recent, în elaborarea noilor programe de limbă și literatură română, istorie, cultură și civilizație.

Care sînt elementele așazise „tragice” care au stîrnit protest și indignare? Folosind un termen împrumutat din beletristică, e aproape imposibil să se facă o distincție între elementele componente ale termenului tragicomedie. Evident nu este vorba despre o „tragedie” în sensul concret al

cuvîntului, dar el reprezintă un amestec de elemente (considerate în discursul obișnuit) tragice și comice. Cititorul se va întreba, pe bună dreptate, care sînt elementele „tragice” ale acestei povești. Nu vom reuși să le surprindem, fiindcă conflictele fundamentale ale „tragediei” sînt însoțite de unele „incidente” comice și se rezolvă printr-un deznodămînt pozitiv sau presupus pozitiv. Panica este provocată așadar de *incertitudinea* în care sîntem ținuți cîva timp, de posibilitatea unui sfîrșit negativ pentru protestatari. Elementul „tragic” constă tocmai în această nesiguranță alimentată de *neîncredere* în factorul de decizie, care este transformat într-o posibilă strivire a unor metode și tehnici prin care au fost aduse pînă acum deciziile, chiar dacă obiecțiile și argumentele profesorilor pot avea, pentru unii, un iz de slogan sau par a fi exagerate.

Ce citim în scrisoarea de protest a corpului didactic? Prin decizia sa, Autoguverarea:

a) „...Nu a luat în considerare în mod serios importanța hotărîrii (subl.n.) cadrelor didactice în ceea ce privește programul și candida-

tura celor două aspiranți...” Deși școala nu are, în baza legii în vigoare, drepturi de decizie, ea își formulează dorința de la înălțimea unei posibilități neexistente, identificînd-o cu interesul întregii comunități: „decizia va afecta viitorul întregii comunități a românilor din Ungaria”;

b) Tot o figură de stil stă și la baza următoarei constatări a profesorilor giulani: „Școala noastră este instituția-cheie a învățămîntului românesc din Ungaria...” Concluzia pe care o trag este aceeași: „ea este *garanția supremă a supraviețuirii noastre*”. După această constatare exagerată, urmează ideea principală, verdictul extrem de grav, pe care încă nici o comunitate românească nu l-a formulat într-o formă atît de categorică, prin care se contestă nu numai *competența* (decizia este „iresponsabilă”), ci și *legitimitatea* Autoguverării.

Elementele „comice”, aproape neverosimile, apar în momentul în care membrii Prezidiului află de la un „străin” că nu sînt competenți a lua decizia în discuție. În asemenea împrejurări se face observația cinică: ignoranța își are farmecul ei! Al doilea element ridi-

col este, fără îndoială, ade-vărul cunoscut de toate lumea că decizia din partea românilor o va aduce Autoguverarea română locală, condusă de doctorul Ioan Ciotea, care este, totodată, și președintele Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, asociație care întrunește marea majoritate a intelectualității românilor de aici, și care susține candidata refuzată de Autoguverarea pe Țară.

Cazul se transformă într-o problemă a întregii comunități afit datorită suspiciunii cu care este urmărită activitatea AȚRU-lui de către o bună parte a intelectualității, cît și pentru refuzul de a comunica cu instituțiile competente, sîngăciile de care a dat dovadă în pregătirea ședinței și excesul de zel cu care a abordat chestiunea în discuție. În cazul acesta nu sînt scuze pentru AȚRU, fapt ce contribuie la creșterea discrepanței dintre personajele disputei, deoarece protestul profesorilor giulani este urmărit cu simpatie și de alte pături ale comunității românești din Giula și alte localități.

Un fapt absolut pozitiv și demn de subliniat este protestul cadrelor didactice, care reprezintă înfiia acțiune de opoziție formulată pentru susținerea unei cauze comune a etniei noastre. Oare acum începe la noi, la românii din Ungaria, schimbarea de regim? -cr-

Decepții și scepticism înaintea alegerilor minoritare

Deși naționalitățile așteaptă de ani în șir modificarea Legii Electorale și a Legii pentru Drepturile Minorităților, pentru a stopa intrarea străinilor în sistemul autoguverărilor minoritare, nimic nu s-a făcut încă. Dar ce e mai grav, pînă la toamnă nici nu se va mai schimba nimic. Am așteptat de la un ciclu electoral la altul, am așteptat de la o propunere la alta, dar consensul partidelor nu s-a realizat. Cam tot despre asta am putut asculta și trei declarații la MTV-1, duminică seara. În emisiunea „Săp-

tămîna” (A Hét), dr. Kaltenbach Jenő, ombudsman parlamentar pentru drepturile minorităților s-a arătat decepționat că nici acum nu s-a putut realiza consensul de mult așteptat. În consecință, fără modificările de rigoare, nici în acest ciclu nu se va putea rezolva reprezentanța parlamentară a naționalităților și nici nu se poate exclude posibilitatea candidării în autoguverările minoritare ale unor cetățeni străini de grupul național sau etnic respectiv. *Tabajdi Csaba*, politicianul de resort al Partidului So-

cialist a făcut cam aceleași constatări. Dar a mai adăugat că reprezentanța parlamentară a minorităților nu este un imperativ obligatoriu care ar deriva din Carta Europeană și nu este o poziție univocă a forurilor centrale ale Uniunii Europene. La rîndul său, *Szászfalvy László*, noul președinte al Comisiei pentru Drepturile Omului, Minorități și Culte din cadrul Parlamentului s-a declarat sceptic și în privința intențiilor premierului *Medgyessy Péter*, care conține, pînă în anul 2004, înființarea unui consiliu al minorităților naționale, ca un fel de „cameră a comunelor”, care să funcționeze alături de Parlament și care să aibă drept consultativ.

E. I.

Caravana euroregională a folclorului

În perioada 25 iunie-1 iulie se organizează Festivalul Euroregional DKMT (Dunăre-Criș-Mureș-Tisa) care reunește artiști și spectatori din județele Timiș, Caraș-Severin, Arad, Hunedoara, Csongrád și Voivodina, în localități din toate aceste zone.

Caravana DKMT cuprinde nouă formații. Din România participă ansamblul maghiar „Csúrdöngölő” din Tormac, „Doina Banatului” din Caransebeș și ansamblul sîrbesc „Înfrățirea” din Moldova Nouă; din Iugoslavia, ansamblul maghiar „Tisza Néptáncegyesület” din Canija, cel românesc „Doina” din Uzdin și cel sîrbesc din

Vrbas; din Ungaria, ansamblul maghiar „Maros Táncgyüttes” din Makó, cel românesc și maghiar „Kardos István Táncgyüttes” și cel sîrbesc din Zákányzsek.

Spectacolele au loc la Uzdin și Vrbas (Iugoslavia) în 25 iunie, la Canija (Iugoslavia) în 26 iunie, la Makó, Apátfalva și Zákányzsek (Ungaria) în 27 iunie, iar în Timișoara, la Muzeul Satului Bănățean, în 29 iunie; în 30 iunie, spectacole la Moneasa (Arad), Reșița (Caraș-Severin) și Cinciș (Hunedoara). În afară de spectacole, artiștii vor învăța dansuri ale celorlalte etnii și vor face împreună excursii.

-va-

„Și-un fir de iarbă își are rădăcina lui.”

M. Sadoveanu

Mărturisirea credinței în fața martorilor văzuți și nevăzuți

Grupul de închinare
Îl laudă pe Domnul

Duminică, 23 iunie, în Biserica Penticostală din Micherechi a fost oficiat un botez nou-testamental, prilej cu care șase suflete L-au mărturisit pe Domnul Isus ca Mântuitor personal în apa botezului. Cu această ocazie, Evanghelia a fost vestită de fratele *Durkó Albert*, pastorul bisericii, și fratele *Dănuț Crișan* de la Biserica Penticostală Betania din Arad.

La împodobirea serviciului divin de botez au contribuit cu cântări în limba română și italiană frații *Ștefan Lucaci* din Arad și *Franco*

Ștefan Lucaci
și Franco Petrone

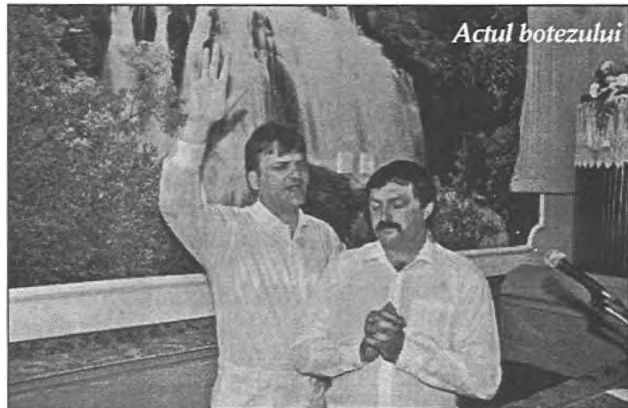
mânia, a rostit câteva cuvinte de salut și îmbărbătare. Cântările grupului de închinare al bisericii L-au slăvit pe Domnul împreună cu toată biserica. La fel și alți doi frați au slujit cu cântare.

propovăduit Cuvîntul Domnului pe baza textului biblic din Apocalipsa 19:6-9. Predica a accentuat bucuria mare din cer, pentru că prin botezul lor șase suflete au vrut să mărturisească, credința și dorința lor de a-L urma pe Domnul Isus.

„Domnul Isus Cristos a pregătit un lucru minunat pentru noi. Cerul este pregătit pentru noi, pentru oameni. Moștenirea noastră este cerul, pentru că cei ce cred și se botează vor avea viață veșnică.”

Viața celor șase candidați s-a schimbat sub influența Cuvîntului și a Duhului lui Dumnezeu. *Ana Dobi, Maria Tôth, Maria Cioca, Ileana Kiss, Kiss Lajos* și *Sorin Iuhas* au fost botezați în numele Tatălui, al Fiului, și al Duhului Sfînt, înaintea martorilor văzuți și nevăzuți. De acum și ei au privilegiul de a fi membri ai Familiei binecuvîntate a sfinților lui Dumnezeu.

După actul botezului, fratele *Dănuț Crișan* a vorbit despre credința mîntuitoare,

Actul botezului

Dumnezeu fratele *Remus Moldovan* din Cîmpia Turzii. Pentru tot ce s-a făcut în această zi de botez fie Dum-

nezeu slăvit prin Domnul Isus și Duhul Sfînt.

Rita Pățaș
Foto: Aurel Papp

Rugăciunea de binecuvîntare
și punerea mîinilor peste cei botezați

Candidații de botez împreună cu pastorul lor

Petrone din Italia, iar *Marcel Șalschi* din Statele Unite, care a făcut o vizită în Ro-

Înainte de actul botezului, care a fost oficiat de pastorul *Durkó Albert*, fratele a

care este în Isus Cristos, care este însoțită de fapte bune și asociată cu pocăința. Iar la sfîrșit a îndemnat toți ascultătorii să trăiască pentru slava și măreția lui Dumnezeu.

Serviciul de sărbătoare s-a încheiat cu rugăciunea de binecuvîntare și punerea mîinilor peste cei botezați. Programul a continuat și după-masă, deoarece Biserica Penticostală a organizat și o seară de evanghelizare, la care a vestit Cuvîntul lui

O, adu, Doamne...

O, adu, Doamne, clipa minunată,
cînd vom pași în slăvi de frumuseți,
cînd, părăsind țărîna întinată,
pași-vom pragu-adevăratei Vieți!

O, adu, Doamne, clipa mult visată
cînd nu ne va mai trebui vreun semn,
cînd Te-om vedea, după ce viața-ntreagă
umblat-am prin credință și îndemn!

Pribegi acum, disprețuiți de lume,
străini și călători pe-acest pămînt,
ne vei vorbi în față și pe nume
și vom primi în față Chipu-Ți sfînt.

Nu vor mai fi păreri deosebite
mîndrii deșarte, vorbe, vrăjmășii,
cînd osteniți de lupte și ispite,
vom moșteni aceleași bucurii.

Vom întîlni duiosă Ta privire
în slăvi ce-atuncea nu se mai ascund,
cînd între noi și orice rătăcire
se vor căsca prăpăstii fără fund.

Cînd nu va fi creștin nici slab, nici tare,
ci vom fi una toți în fața Ta,
Cînd vei schimba ființa trecătoare
într-o slăvită stare pururea.

O, adu, Doamne, clipa împlinirii
făgăduinței veșnice de har,
preafericita clipă a răpirii
în fericirea fără de hotar...

Din Sfînta Scriptură

„Și toți îngerii stăteau împrejurul scaunului de domnie, împrejurul bătrînilor și împrejurul celor patru făpturi vii. Și s-au aruncat cu fețele la pămînt în fața scaunului de domnie, și s-au închinat lui Dumnezeu, și au zis: »Amin.« »A Dumnezeului nostru, să fie lauda, slava, înțelepciunea, mulțămirea, cinstea, puterea și tăria, în vecii vecilor! Amin.«”

(Apocalipsa 7:11-12)

Iubiți credincioși,

Astăzi, la 2 iulie, poporul român cinstește pe fericitul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, Domnul Moldovei, trecut în ceata sfinților și canonizat la 20 iunie 1992, de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Oare cine nu știe din istorie și din tradiție cine a fost Ștefan cel Mare și Sfânt? Cine nu știe cât s-a luptat el cu păgînii și cu alte neamuri

care căutau să piardă țara Moldovei, s-o închine la păgîni și să-i facă pe evlavioșii noștri creștini robi la turci și să cinstească pe păgînul Mahomed în locul lui Hristos, Mîntuitorul lumii?

De aceea, cine ar putea să mulțumească destul bunului nostru Dumnezeu, Care ne-a salvat țara, Biserica, poporul și credința în cei 47 de ani de domnie a binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt și cu cele 47 de războaie câte le-a avut? Care alt voievod ortodox a avut atît de multe războaie ca el și cine a ridicat atîtea biserici și mă-

Predică la Binecredinciosul Voievod Ștefan Cel Mare și Sfânt (2 iulie)

Apărător neînfricat al dreptei credințe și al patriei străbune ocrotitor, mare ctitor de locașuri sfinte, Ștefane Voievod, roagă-L pe Hristos, Dumnezeu, să ne izbăvească din nevoi și din necazuri (Troparul Sfîntului).

năstiri în Moldova – 48 la număr – ca semn de mulțumire adusă Preașfintei Treimi și sfinților Săi. În acele vremuri grele cînd turcii ajunseseră la Dunăre, cînd tătarii prădau țara, cînd polonii și ungurii atacau Moldova ajutorul ei venea numai de la Domnul „Cel ce a făcut cerul și pămîntul”.

Or, acest „atlet al lui Hristos”, cum îl numea Papa de la Roma, ținea piept în fața popoarelor păgîne și apăra Apusul Europei de păgîni, de pustiire și de profanare.

Iată pentru ce a fost canonizat Ștefan cel Mare al Moldovei! El este ca un al doilea David, împăratul lui Izrael, care, la fel, s-a luptat împotriva păgînilor și a apărât țara Canaanului, poporul ales și credința în adevărul Dumnezeu.

Pentru aceea, iubiți credincioși, se cuvine astăzi să dăm slavă lui Dumnezeu, pentru că ne-a păzit țara și poporul acesta smerit și credincios în vremuri cumplite și în necazuri. Să cinstim cu cîntări de laudă și pe binecredinciosul Voievod

Ștefan cel Mare și Sfânt că, fiind întărit de Dumnezeu, a apărât țara, poporul și Biserica lui Hristos, așa cum a făcut și David, împăratul din Vechiul Testament.

Iubiți credincioși,

Astăzi este zi de sărbătoare la Mănăstirea Putna și în

rele lumii sînt urmași ai împăratului David, sînt urmași ai Împăratului Hristos. De aceea trebuie să fie buni creștini ortodocși, drepecți, milostivi față de popor și cu mare frică de Dumnezeu, căci vor da socoteală în fața Dreptului Judecător de felul cum au purtat grijă de poporul lui Dumnezeu. Iar

dincioși, a avut și un duhovnic sfînt, pe Cuviosul Daniil Sihastrul și a avut și un popor blînd și evlavios, cum au fost din totdeauna moldovenii. Or toți se rugau pentru marele voievod și Dumnezeu îl ajuta să biruiască în războaie și să scape țara de păgîni și de robie. Apoi întotdeauna cerea sfatul duhovnicului său și pune pe călugări să se roage pentru dînsul.

De aceea biruia în războaie. De aceea scăpa cu viață și zidea cîte o nouă mănăstire, drept mulțumire lui Dumnezeu.

La fel să facem și noi în războiul cel duhovnicesc. Căci ne luptăm în toată viața cu diavolii, cu gîndurile rele, cu duhurile răutății. Și dacă nu ne rugăm, dacă nu cerem sfatul duhovnicilor și

Mănăstirea Putna, ctitorie a lui Ștefan cel Mare

toată țara. Astăzi facem pomenirea cea de peste an a binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, cel mai mare domn și apărător al Ortodoxiei și al neamului nostru românesc. Astăzi credincioșii aduc flori la mormîntul marelui domn și se roagă lui Dumnezeu pentru întărirea Ortodoxiei, pentru înțelegerea între oameni, pentru domni, pentru țările creștine, pentru pacea în familii și pentru cei din suferințe.

Acum se face slujba de pomenire a binecredinciosului voievod și a familiei sale în toată țara și cerem de la Dumnezeu iertare, împăcare, liniște, mîntuire și domni creștini iubitori de Hristos în toate țările creștine. Căci toți domnitorii creștini care conduc popoa-

cel care asupresc poporul lui Dumnezeu și își adună averi din sudoarea poporului sărac, vor da greu răspuns în ziua judecării.

Același răspuns înfricoșat vor da în fața lui Hristos toți dregătorii țărilor creștine, dacă au asuprit sau au luat ceva de la cei săraci și lipșiți.

Or, vrednicul de pomenire Ștefan cel Mare și Sfânt a avut și frică de Dumnezeu și milă de popor, a zidit și multe biserici și a iubit pe cei ce se tem de Domnul. De aceea l-a încununat Dumnezeu și l-a numărat în ceata voievozilor sfinți.

Iubiți credincioși,

Precum știți, binecredinciosul Ștefan cel Mare și Sfânt a avut și părinți cre-

știni, milă lui Dumnezeu, nu putem birui pe nevăzuții diavoli. Iar cine nu se luptă după lege, nu se încununază.

Lupta noastră duhovnicescă trebuie să fie îndreptată numai împotriva diavolilor și a patimilor care ne stăpînesc, iar nu împotriva fraților și părinților noștri. Altfel pierdem mîntuirea sufletelor noastre.

Să rugăm pe bunul Dumnezeu să ne dea povătuitori și părinți buni, ca întru liniștea lor să ne putem și noi mîntui, în Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Arhimandrit Cleopa Ilie

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 30 iunie 2002

Apateu	– ora 9.00	– pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00	– pr. Ilie Ciocan
Bichiș	– ora 10.00	– Ieromonah Paisie
Bichișciaba	– ora 9.00	– pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00	– pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrală, Giula	– ora 10.00	– PS Episcop Sofronie pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30	– pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30	– pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00	– pr. Alexandru Șereș
Giula II	– ora 8.30	– pr. Petru Pușcaș
Jaca	– ora 10.00	– pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00	– pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00	– pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 10.00	– Ieromonah Siluan

Programul Adunării

„Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00	– program religios
Marti	ora 18.00	– oră de rugăciune

Cum am învățat să povestim?

Cu câteva săptămîni în urmă, în Casa de Povești din Bichișciaba a avut loc un concurs de povești. Copiii și profesorii care au fost de față au putut asculta povești minunate spuse de elevii școlilor generale românești din Ungaria. Cu acest prilej am fost curios să aflu cum s-au pregătit cîțiva dintre premiații concursului.

Nora Ardelean (Chitighaz, cl. a 8-a, locul II)

– Cu mama am căutat povestea potrivită. Dar fiindcă am ales povestea „Baba și moartea” de **Maria Șimonca Ardelean** (unchioaia mea), am căutat-o și pe ea primind mult ajutor din partea ei. Mi-a povestit foarte mult, așa că am reușit să simt atmosfera poveștilor. Diriginta mea **Maria Sarca Zombai** m-a ajutat mai mult în modul de interpretare a poveștii. În comună la noi

trăiește o bătrînică de la care am împrumutat costumul. După 3 săptămîni de pregătire, și bunicii mele i-a plăcut mult povestea.

Estera Cercea (Aletea, cl. a 6-a, premiu special)

– De aceea am ales povestea celor doi feciori săraci, fiindcă este veselă, cu mult umor și foarte drăguță. În timp ce m-am pregătit, dirigintele și mama m-a ajutat mult. Acasă noi vorbim mai mult românește. Cînd am venit la școala din Aletea, nu prea știam ungurește, dar de atunci am învățat mult.

Gheorghe Berényi (Giula, cl. a 4-a, locul III)

– Povestea „Ce fericire” am ales-o pentru că este nemaipomenit de veselă și nici nu este prea lungă. Mult m-a ajutat învățătoarea **Maria Rocsin Bányai**, mămica și bunicile. Românește vorbesc mai mult cu bunicii, dar și acasă am obișnuit. Îmi place mult să citesc povești românești.

Emese Boda (Giula, cl. a 4-a, locul II)

– Îmi plac mult poveștile vesele și nu prea lungi, pentru aceea am ales povestea „Urîtul și mîndra sa-

tului”. În afară de mămica și bunica mi-a ajutat mult diriginta **Maria Rocsin Bányai**, mai ales în modul de interpretare. Mă bucur mult de premiul pe care l-am primit.

Iuliana Machhour (Giula, cl. a 5-a, locul III)

– „Popa, țiganul și iepurele” este o poveste foarte drăguță, plină de umor și violență. Mi-a plăcut mult că țiganul l-a înșelat pe popa. Cel mai mult ajutor l-am primit de la mămica. Eu vorbesc mult românește și cu colegii mei de clasă în recreație și, în general, acasă vorbim numai românește.

I. Cozma

Comunicarea, de la origini la Internet

2

Cum arătau primele cărți? Cum se face un ziar? Cine a inventat radioul? Cînd a apărut televiziunea? Ce înseamnă multimedia? Ce este realitatea virtuală? Care vor fi mijloacele de comunicare mîine?

Dragi tineri, pînă la sfîrșitul acestui serial veți primi răspunsuri la toate aceste întrebări și veți afla cîteva date uimitoare din istoria comunicării.

Cum comunicăm?

Oamenii, dar și plantele sau animalele trebuie să comunice pentru a trăi. Ca să transmită mesaje și să facă schimb de informații, natura le-a oferit diferite mijloace.

Corpul și gesturile

Comunicarea nu se limitează la cuvintele unei limbi. Plantele și animalele

acțiunea de a ajuta. Fiecare țară folosește propriile sale semne, dar surzii de naționalități diferite se pot înțe-

Comunicarea între surzi

lege destul de ușor. Pentru anumite cuvinte, ca numele proprii, surzii folosesc un alfabet al gesturilor: dactilologia. Fiecărei litere a alfabetului îi corespunde o poziție a degetelor de la mînă.

Această floare comunică cu insectele prin culorile sale vii

nu vorbesc. Cu toate acestea, ele comunică. Astfel, plantele transmit mesaje prin intermediul mirosurilor și al culorilor, la fel ca animalele și oamenii. Ființele umane transmit informații și prin poziția corpului, prin gesturi și înfățișare. Aceasta este comunicarea nonverbală.

Persoanele cu deficiențe de auz comunică între ele cu ajutorul unui limbaj numit limbajul semnelor. Poziția degetelor și orientarea palmelor, direcția mișcării și expresia feței alcătuiesc un semn care corespunde nu unui cuvînt, ci unei idei. Astfel, unirea palmelor sub forma unui acoperiș înseamnă „casă”, cînd cineva se prinde de cot exprimă

Sunetele și vorbirea

Animalele și oamenii comunică prin emiterea de semnale sonore. Oamenii nu își folosesc vocea în același fel ca animalele. Astfel, deși animalele pot emite mai multe sunete diferite, ele nu vorbesc. În schimb, oamenii articulează sunetele, formează cuvinte și fraze și își pot controla glasul pentru a vorbi.

Oamenii preistorici comunicau probabil între ei prin strigăte și diferite alte sunete. Apoi, treptat, oamenii au avut nevoie să transmită informații din ce în ce mai complexe. Astfel, au început să folosească combinații de sunete diferite pentru fiecare obiect, fiecare acțiune și fiecare idee. Ei au inventat cuvinte pentru a desemna animalele, plantele, întreaga natu-

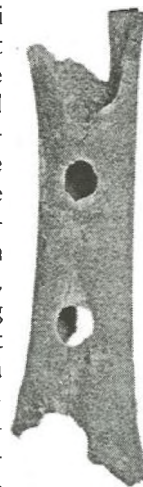
ră înconjurătoare și propriile lor activități: fuga, vînătoarea, hrana... Unii cercetători cred că primii oameni care au folosit un limbaj au trăit acum mai mult de o sută de mii de ani.

Astăzi în lume se vorbesc mii de limbi diferite. Fiecare dintre acestea provine din limbi foarte vechi. Limbile sînt grupate în mari familii. Comparînd limbile actuale din Europa, India și Iran, cercetătorii au observat că acestea au rădăcini comune. Atunci, ei au presupus că o singură limbă s-a aflat la originea celor pe care le vorbim astăzi. Această limbă comună, numită indo-europeană, era folosită acum aproximativ 5000 de ani.

Astăzi, aproape jumătate din populația de pe glob vorbește una din limbile familiei indo-europene.

Primul fluier

Oamenii au inventat instrumente cu ajutorul cărora să producă sunete diferite de vocea umană. În vara anului 1995, un arheolog a descoperit în Slovenia un os cu 4 găuri. Obiectul, care datează din perioada omului de Neandertal (80.000–35.000 î.Hr.), seamănă foarte mult cu un fluier. Acesta ar fi cel mai vechi instrument muzical cunoscut. (Larousse)

Dansul este un mijloc de exprimare și de comunicare

Atenție!

Pentru părinți: tabăra de vară este un loc, unde copiii se duc să se simtă bine. Ori-cine ar zice altceva, este doar un alibi.

Pentru copii: Părinții voștri au fost obligați în copilărie să se ducă într-o tabără. Să nu credeți că ei au uitat ce se întâmplă acolo.

În ceea ce privește „domeniul de specialitate” al taberelor de vară, există multe feluri, dar în esență trebuie să alegem dintre două. Într-una se desfășoară o muncă serioasă, de pregătire sau formare. Astfel de tabere sînt cele de antrenament sportiv, de specialitate, de dansuri populare sau de dans modern. Dar să nu credem că toate taberele de acest gen își îndeplinesc rolul. Se întâmplă ca și cele mai serioase inițiative deviază de esența lor primordială, devenind simple tabere de odihnă și agrement. Despre această temă vrem să scriem în următoarele rânduri.

Amintiri din tabără

Tabăra este un teritoriu îngrădit, chiar și atunci dacă este înconjurată numai de șanțuri, de copaci sau de interdicțiile personalului

Anotimpul taberelor

„Tabăra este un loc, unde orice se poate întâmpla și aproape toate se și întâmplă.”

supraveghetor. Este un spațiu în care domnește în mod automat un sistem de reguli.

Din păcate, prea puține sînt taberele în care bunica gătește, mămica pregătește gustarea de după masă și copilul primește în fiecare zi pătură proaspătă. În general, din asemenea nemulțumiri derivă problemele care apar în a doua zi pe trecută departe de casa părintească. Aceste nemulțumiri se tot adună și provoacă în mulți copii un fel de dezamăgire sau o situație disperată. Și atunci se trimit scrisori și vederi pentru a îngrozi părinții sau telefoanele care sugerează o adîncă depresiune: „Voi muri de foame. Dar total, fără nici o exagerare. Nu e aici nici un om normal. Cu toții sînt proști, pînă și conducătorii. Nu mi-au permis să urmăresc serialul meu preferat. Mi-am pierdut pantofii, așa că îi port pe-ai colegului de cameră.”

După cîteva zile, încep

telefoanele părinților speriați, dintre care mulți sosesc pe neașteptate. Iar copiii ridică din umeri cu nepăsare: „De ce vă îngrijorați? Totul e-n ordine.”

După a patra sau a cin-

afecțiune și de cunoaștere a copiilor cresc tot mai mult, răbdarea pedagogilor lîncezește, iar la un moment dat chiar se prăbușește. Fiindcă într-o tabără bună nu domină disciplina și or-

mulți ani. Această constatare este valabilă mai ales în cazul taberelor de limbă. Două săptămîni petrecute într-o tabără, nici cu cea mai mare intensitate, nu sînt suficiente pentru un examen de limbă de grad mediu. Copiii primesc numai un mediu de limbă la nivelul potrivit cunoștințelor lor, dar bineînțeles, îi și antrenează, îi întărește. Nu se poate vorbi despre învățatură serioasă, pentru că co-

cia zi, pe neașteptate izbucnește adevărata personalitate a tinerilor, iar conducătorii taberei mereu-mereu „tînjesc”. Deoarece fantezia, energia și necesitatea de

dinea din școală, cînd profesorul își poate concentra toate puterile de pe o zi la alta, ci aici, în tabără, elanul copiilor este inepuizabil și pare că nu se termină niciodată.

În ziua despărțirii domnește o generală atmosferă de jale. Numere de telefon, adrese emailuri și săruturi „schimbă gazde”. Se fac multe promisiuni. Numai că prietenii legate în tabere nu sînt durabile, se destramă în viața de toate zilele, pentru că nu s-au născut în cursul acesteia. După ce taberele se golesc, toate arată ca o sală tristă de teatru după un spectacol de neuitat.

Posibilități și limite

Orice ar vrea părinții să învețe copilul în cursul taberei, în numai 1-2 săptămîni fetița nu va deveni călăreță de circ, iar băiatul nu va deveni nici căpitan de vapor, nici luptător aikido. Dacă copilul a ales o tabără de specialitate, el poate să facă cunoștință numai cu bazele aceluia domeniu, cu liniile generale ale acestuia. Copilul va putea deveni inițiat, dar numai afit. Succes mai mare decît obținerea cunoștințelor de bază nu poate avea. Rezultatele adevărate apar după o muncă serioasă de mai

pii sînt preocupați să-și însușească individual experiențe de viață.

Fragmente dintr-un jurnal de tabără:

Marti, 4 iulie: Noaptea trecută am avut concursuri sportive. Am jucat fotbal pe coridor. Cineva a dat în lampă, dar n-a căzut jos.

Miercuri, 5 iulie: Am fost aruncat din dormitorul fetelor. Am vrut să mă furiez într-o cameră, dar m-au observat și m-au dat afară. Anul trecut a fost mai ușor să intru...

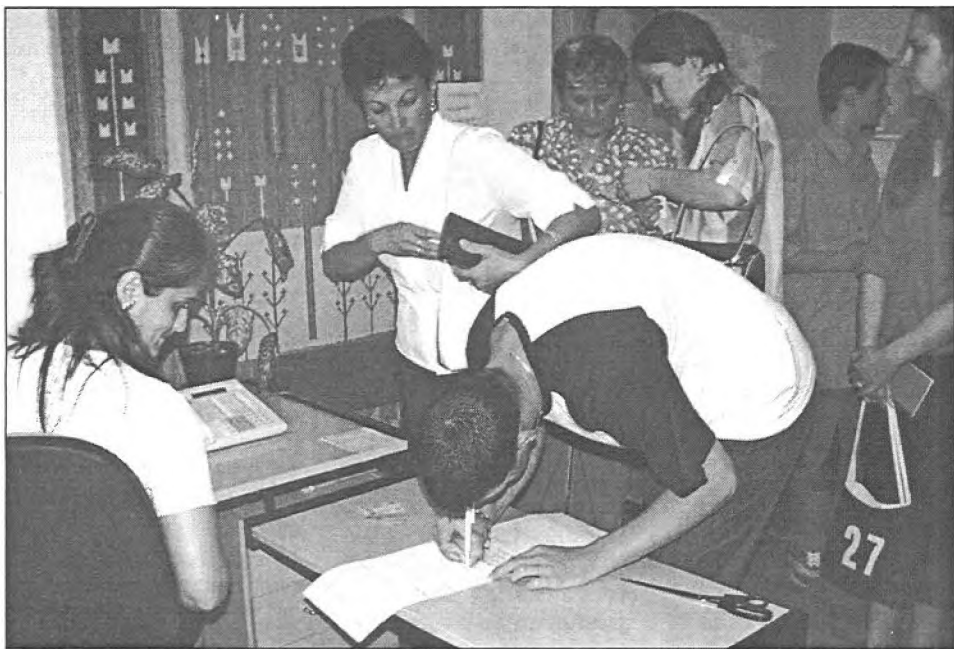
Joi, 6 iulie: Sînt gata, total epuizat. Norocul pe noi, că și profesorii încep să obosească. Mă deranjează prostiile lor.

Vineri, 7 iulie: Dimineața am alunecat pe o prăjitură cu cremă și mi-am julit genunchii. După ultimul curs, am vizitat orașul. Tot timpul trebuia să vorbim în engleză, dar eu n-am avut chef să vorbesc.

Sîmbătă, 8 iulie: Seara de la șapte pînă la zece am fost la baie. Profesorii au închiriat întregul ștrand. Mîine vom scrie un test.

Duminică, 9 iulie: Mi-a reușit testul cu 75%. Desul de bun. Seara vom avea petrecere și se zice că după aceea nu-i obligatoriu să ne culcăm. Nu mai am timp să continui jurnalul. Din păcate, mîine totul se va termina, plecăm acasă... -rita-

55 de elevi s-au înscris la Liceul românesc

Marti, la 25 iunie, Liceul N. Bălcescu din Giula a devenit iarăși căminul noilor elevi. În această zi, 55 de absolvenți de școală generală și-au semnat documentele de înscriere la singurul liceu românesc din Ungaria. Din cauza numărului mare al elevilor, ei vor fi împărțiți în două clase. Una dintre diriginți va fi profesoara dr. Stella Nicula Machhour. Pînă la încheierea ediției noastre nu s-a decis cine va fi celălalt diriginte. Noii elevi provin din următoarele localități:

- 2 din Bătania,
- 1 din Bedeu,
- 9 din Chitighaz,
- 15 din Școala românească din Giula,
- 1 din Școala generală nr. 1 din Giula,
- 1 din Școala generală Dürer din Giula,
- 1 din Mezögyán,
- 21 din Micherechi,
- 2 din Săcal,
- 2 din România

R. P.

Subvenții pentru programe românești

Sporirea cărților în limba română

Fundația Publică pentru Minorități acordă în anul 2002 o subvenție de 700 de mii de forinți pentru achiziționarea de cărți românești și pentru asigurarea unor prestații legate de activitatea culturală românească de la biblioteci și organizații civile. Astfel Biblioteca din Micherechi primește 150 de mii de forinți, Biblioteca județeană din Debrețin 100 de mii de forinți, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria 200 de mii de forinți, iar câte 50 de mii de forinți Biblioteca din Bătaia și Comunitatea românilor din Pocei. Uniunea Culturală a mai obținut pe bază de concurs 150 de mii de forinți pentru asigurarea legăturii internet la sediul din Giula al organizației.

Supliment bugetar caselor de cultură

Primăriile din orașul Giula și comuna Micherechi primesc din bugetul de stat câte 800 de mii de forinți de la Ministerul Culturii, drept sprijin suplimentar pentru finanțarea activităților culturale locale. Autogovernarea din Bătaia a obținut pe această cale 680 de mii de forinți, iar cea din Leta Mare a primit 500 de mii de forinți.

Sprijinirea organizațiilor civile

Portofoliul cultural din cadrul Guvernului de la Budapesta a dat publicității în săptămâna trecută lista organizațiilor civile ale minorităților cărora se acordă în anul 2002 sprijin financiar pentru cheltuieli de funcționare. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (UCRU) primește astfel 460 de mii de forinți, iar Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria 200 de mii de forinți. Comunitatea Cercetătorilor Români din Ungaria obține 100 de mii de forinți. Din acest fond destinat organizațiilor pe țară ale minorităților este finanțată și Asociația Română din Budapesta cu 100 de mii de forinți, pe motivul că în statutul organizației budapestane se

precizează că asociația are o rază de activitate pe țară. Tot din fondul Ministerului Culturii primește 80 de mii de forinți și Asociația „Cerbul de Aur”, societatea tinerilor dansatori maghiari din Budapesta, care evoluează la programele așa-numitelor „autogovernări românești”, la acțiunile reprezentanțelor care au boicotat acum patru ani constituirea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU).

Subvenții pentru taberele de copii

Ministerul Învățământului sprijină și în acest an organizarea taberelor de copii din școlile de naționalitate română. Câte 100 de mii de forinți primesc școlile generale din localitățile Apateu, Bedeu, Cenadul Unguresc, Darvas și Otlaca Pustă. AȚRU obține pe această cale 300 de mii de forinți pentru finanțarea taberei pe țară.

Finanțarea publicațiilor

Editarea cărților și publicațiilor în limba minorităților din Ungaria este finanțată și în anul 2002 de către Ministerul Culturii și de către Fundația Publică pentru Minorități. Cele două instituții acordă în acest an în total 5 milioane 546 de mii de forinți pentru scoaterea a 15 publicații românești. Astfel, Asociația pentru Micherechi obține 100 de mii de forinți pentru redactarea revistei locale. Societatea Culturală a Românilor din Budapesta primește 720 de mii de forinți pentru scoaterea noii cărți de dr. Maria Berényi despre Emanuil Gojdu. Autogovernării românilor din Seghedin i se acordă 150 de mii de forinți pentru publicarea revistei „Conviețuirea”. Fundația Euro-Etnikum primește 300 de mii de forinți pentru scoaterea cărții bilingve „Pe drumuri noi” de Vasile Roxin. AȚRU obține 176 de mii de forinți pentru publicarea culegerii de poezii „Cu tine, cu voi”, de Ana Crișan, iar 200 de mii de forinți pentru scoaterea volumului de reportaje „Plopii de la capătul lumii” de Ana Radici Repisky. Uniunea Culturală a Românilor

din Ungaria va primi 400 de mii de forinți pentru redactarea și scoaterea unui șir de broșuri, precum 150 de mii de forinți pentru reeditarea compact discului multimedia despre valorile culturale ale românilor din această țară, precum 1 milion 300 de mii de forinți pentru „Calendarul românesc” și 650 de mii de forinți pentru reeditarea cărții vicarului Teodor Misaroș despre „Istoria Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria”. Autogovernarea Românească din sectorul VII al Capitalei a obținut 250 de mii de forinți pentru editarea culegerii de cântece populare românești din Ungaria de Eva Cozma Frătean. Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria primește 520 de mii de forinți pentru publicarea noului volum „Simpozion”, câte 100 de mii de forinți pentru scoaterea revistei „Izvorul” și „Lumina” și 450 de mii de forinți pentru reeditarea cărții despre obiceiurile calendaristice ale românilor din Ungaria ale Emiliei Martin Nagy.

Subvenții pentru programe religioase

În anul 2002, șase instituții și organizații românești au înaintat concurs la Fundația Publică pentru Minorități pentru a obține sprijin la realizarea diferitelor proiecte legate de viața religioasă. Biserica Ortodoxă Română din Apateu a primit 130 de mii de forinți pentru cheltuieli legate de sfințirea din toamnă a bisericii renovate din loc, iar Autogovernarea Românească din sectorul VII al Budapestei a obținut 100 de mii de forinți pentru cheltuielile de participare a membrilor comunității românilor din Capitală la serbarea din Apateu. Episcopia Ortodoxă Română din Giula a primit 103 de mii de forinți pentru serbarea Zilei de Sf. Nicolae și 150 de mii de forinți pentru aniversarea bicentenarului Catedralei din Orașul Mare Românesc din Giula. Autogovernarea Românească din Apateu a obținut 100 de mii de forinți pentru un pelerinaj la mănăstiri din România, iar Asociația Tinerilor din Micherechi a primit 100 de mii de forinți pentru o întâlnire de frățietate.

Ștefan Frătean

Uniunea Europeană – un pas înainte, doi pași înapoi

Cred că unii își mai amintesc de lucrarea cu același titlu de Lenin. Pe vremuri, eu am înțeles că merită chiar să faci unul înainte și doi pași înapoi. Cred că și noi, candidați ai Uniunii Europene (UE) putem să spunem, chiar să strigăm: în sfârșit, după atîta tăgădăneală s-a stabilit data intrării.

Acesta este pasul înainte, însemnînd că tratativele se termină pînă la sfîrșitul acestui an, iar la începutul anului nou (2003) se vor semna acordurile de intrare în UE ale celor zece state noi. Motiv de bucurie și satisfacție? Da, fiindcă așteptăm de atîta vreme această știre, hotărîrea conferinței la înalt nivel, de data aceasta la Sevilla, la sfîrșitul președinției de rînd a Spaniei.

Urmărind cu atenție activitatea UE, trebuie să constat că de data această organizația s-a pronunțat poate pentru prima oară, concret, în sens pozitiv, în vederea lărgirii considerabile a granițelor sale. Pînă acum, lucrurile rămîneau mereu în faza lor de rumegare. Acum s-a spus: da! În sfîrșit, s-a pronunțat un cuvînt favorabil pentru noi, și pentru alte nouă țări europene. Situez Ungaria în fața, în fruntea acestui grup, fiind considerată drept cea mai bine pregătită țară pentru a merita rangul de membru plin al UE. Și acum, iată momentul nu numai al intrării noastre, ci și cel al unificării adevărate a Europei. Bine, rămîne totuși întrebarea: de ce încă un an pînă la intrarea efectivă (1

ianuarie 2004)? Ei bine, practica legislativă a UE prevede ca aceste acorduri să fie ratificate (adoptate) de către fiecare parlament al celor 15 țări membre în parte. Or, asta nu se poate realiza de pe o zi pe alta. Deocamdată, atît despre pasul înainte. Repet, avem toate motivele să ne bucurăm.

Mai puțin îmbucurătoare e pentru noi posibilitatea finanțării agricole. Și Foaiă românească s-a ocupat deja de această problemă, subliniind că e nedrept ca agricultorul din Ungaria să beneficieze doar de un sfert din ajutorul de care se bucură, de ex., cel austriac, din vecinătatea lui. Noi, cei nou intrați vrem tratament la egalitate! Germania, de ex., nu tocmai! Văd însă

semne de îmblînzire și în poziția neclintită a acestei țări. Premierul Schröder a declarat că pînă la sfîrșitul lunii noiembrie a.c. UE va stabili poziția privind ajutorul acordat agricultorilor. Luînd lucrurile mai în glumă, domnul Schröder pomenea anecdota cu discuția dintre tată și fiii săi privind banii de buzunar, cînd tatăl niciodată nu face o propunere prea generoasă. Oricum, ar fi bine ca agricultorii noștri să primească subvenție egală cu cea a partenerilor lor din UE (deci în loc de 25, 100%). Asta e, deci, primul pas înapoi.

Al doilea pas e în legătură cu problema imigrării în țările membre ale UE sau, mai exact, cea a refugiaților. Fiindcă aderarea a 10

țări membre noi poate să transforme atît configurația generală a UE, cît și componența populației sale. În ce ne privește, deocamdată e important pasul înainte deja făcut și rezolvarea subvențiilor acordate agricultorilor.

Ca președinte de rînd al UE, de la 1 iulie a.c. urmează Danemarca. Sper să aducă noroc și agricultorilor noștri. Personal, lucrînd patru ani ca ambasador al Ungariei în această țară, cunosc foarte bine cazul Portugaliei, față de care UE în momentul intrării (1 ianuarie 1986) a acordat acest ajutor agricol nu pentru 10 ani, ci pînă în 2013. Există, deci, și exemple pozitive de urmat!

Important e ca UE să se țină de cuvînt!

Al. Ardelean

Deși nu mi-a fost dat să fiu la vernisaj, abia am așteptat ocazia să vizionez expoziția din Sala Dürer din Giula. Asta mai ales că picturile expuse sînt creații a trei artiști plastici pe care îi cunosc și îi apreciez în mod deosebit. Din povestirile și prin picturile lui Ștefan Oroian ajunsesem, de fapt, să-l cunosc pe îndrumătorul lui spiritual, pe meșterul Vinkler László. Ca profesor la catedra de arte plastice din Seghedin, Vinkler a fost nu numai un pictor recunoscut, care nu putea fi încadrat în nici un curent, în nici un stil artistic, ci și unul dintre marii maeștri care a format și călăuzit spre individualitate artistică mulți tineri talentați. Printre ucenicii săi preferați s-a numărat Ștefan Oroian, care a fost mîndru că putea să-i fie discipol și care a și învățat de la el tot ce se putea învăța din tainele artistice ale genului. Tot prin intermediul lui Oroian l-am cunoscut și pe celălalt discipol talentat, Lóránt János. (Să nu uităm, tot ei doi organizaseră la Giula, după revoluția din România, o

Lóránt, Oroian, Vinkler, în Sala Dürer

expoziție comună de binefacere, pentru ajutorarea sculptorului Ovidiu Maitec, al cărui atelier bucureștean fusese mistuit de flăcările acestor zile dramatice).

Revenind la expoziția din Sala Dürer: titlul „Vinkler și ucenicii săi Lóránt și Oroian” precizează că, de fapt, vizitatorul vede în primul rînd lucrările regretatului meșter, iar cele șapte picturi de Lóránt și cele patru creații de Oroian înseamnă numai un modest – dar de toată demnitatea – omagiu al ucenicilor față de meșterul ilustru. Ca atare, picturile în ulei, graficile, desenele meșterului Vinkler se înșiră admirabil, în grupări tematice și tehnice sugestive, dovadă varietatea stilurilor, bogăția tehnică, sensibilitatea artistică. Căci acest artist plastic nu putea fi etichetat, lucrările sale au re-

prezentat cîte și mai cîte curente, stiluri, maniere, tehnici, și toate la înaltă sca-

absolută, cînd obiecte, peisaje sau stări sînt rafinat abstractizate, rămînînd esența

de semnificație simbolică care ne călăuzesc într-un trecut îndepărtat și ne aduc mireasmă arhaică.

Expoziția de grup este în realitate un omagiu adus profesorului Vinkler de doi dintre foștii lui studenți. Dar acest gest ridică și pe cei doi discipoli la rangul meritat de meșter. Aranjarea expo-

La vernisaj, de la stînga la dreapta: Gyarmati Gabriella, dr. Havassy Péter, directorul muzeului, Szuromi Pál, critic de artă și Ștefan Oroian

vă artistică. Deși creația integrală poate fi împărțită în etape cu stiluri distincte, atît desenele de inspirație mitologică, cît și peisajele mediterane, cît și portretele clasice sau pădurile autohtone păstrează de fiecare dată nota personală, amprenta individualității artistice. Iar această personalitate a fost sensibilă la frumusețea corpului omenesc, la frumusețile naturii, la frumusețea formelor curate, care toate-toate se regăsesc în tablouri filtrate prin spiritul și talentul artistului. Indiferent dacă vedem o pădure în timpul iernii sau pe timp de furtună, indiferent dacă admirăm profilul unor zei antici ai Eladei, indiferent dacă ne oprim în fața unei grafici abstracte, toate sînt impresionate în felul lor, pe toate le înțelegem, chiar dacă, paradoxal, e vorba de tablouri abstracte.

Cît despre cei doi discipoli, trebuie remarcată modestia, reținerea cu care „secondează” expoziția meșterului. Cele patru tablouri de Oroian: Sfere, Parafraze de icoane și Bizanț ilustrează stilul ultimilor ani, dovedind că tehnica pastelului este tot mai sigură. În același timp ele arată o concentrare

lucrurilor, prin forme curate și colorit armonios. Lóránt, după diferite alte etape, a adus acum lucrări

ziției de către Gyarmati Gabriella ajută în formarea acestei concluzii.

Edda Illyés

O culegere a valorilor spirituale românești din Voivodina

Viața cultural-spirituală a românilor din Voivodina are un trecut remarcabil, dar și prezentul merită toată considerația. Pentru a documenta aceste valori, Societatea (Fundatia) Română de Etnografie și Folclor din Voivodina editează revista „Tradiția”, cu sprijinul oficial din partea forurilor centrale ale Republicii Serbia. Numărul 15-17 al revistei rezumă actualitatea cultural-obștească: la cinci ani de activitate a Societății, realizări din viața editorială, comunicările anumitor sesiuni științifice, evocarea și ilustrarea unor tradiții din trecut. Numărul în discuție publică și pagini de istorie, conviețuirea cu alte națiuni și naționalități, pagini de istorie. Din acest punct de vedere, merită evidențiată scrierea profesorului dr. Adrian Negru despre „Influența epocii

brâncovenești asupra picturii bănățene din secolul al XVIII-lea”. Revista este și un semnal, atrăgînd atenția asupra cărților apărute și în curs de editare. Și ele dovedesc varietate și atenție față de moștenirile trecutului. Ar fi util să cunoaștem și alte numere ale revistei, pentru a primi o imagine și mai largă asupra activității culturale a românilor din Voivodina, de lîngă noi,

E. I.

Din presa vremii...

Un milionar român mort în America

Gazetele împărtășesc știrea, că familia Pomuț din Giula a primit zilele acestea din partea tribunalului din Philadelphia înștiințarea că ruda lor, generalul George Pomuț, a încetat din viață lăsîndu-le o moștenire de peste opt milioane de franci, adică mai 2 milioane florini. George Pomuț, născut dintr-o familie română cu oarecare dare de mîină, se statorise prin anii patruzeci în Pesta ca avocat și își cîștigase o stare destul de frumoasă. Din cauza vieții vesele, pe care i-a plăcut s-o ducă, a ajuns însă pe mîna cămătarilor și în anul 1850, făcînd o călătorie la părinții săi din Giula, cămătararii speriați au cerut declararea lui în stare de faliment (bancrot). Pomuț vîzîndu-se astfel în primejdie de a fi dezonorat, a emigrat în America, unde a început o viață nouă, de muncă, ca farmer (econom) și în scurt timp și-a plătit toți creditorii din Pesta printr-un prieten al său de acolo. Izbuclind războiul civil între Statele de Nord și recesiuniști, George Pomuț a intrat în armata Statelor de Nord, în care a izbutit să se ridice pînă la rangul de general. După terminarea războiului a fost trimis ca ambasador al Statelor Unite la Petersburg. El își schimbase acum numele și-și zicea Pomesi. George Pomuț n-a avut decît un frate, fost medic la Viena, mai tîrziu la Sibiu și în sfîrșit medic cercual în districtul Făgărașului, unde a și murit. Familia acestuia va moșteni acum uriașa avere lăsată de generalul George Pomuț-Pomesi.

(Foaia Poporului (Sibiu) 1893 (Nr. 23)

Preluat din volumul „Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea (1821–1918)” de Maria Berényi

Puiu Faranga e odrasla unui boier de viță veche, purtând în sîngele său oboseala generațiilor trecute. Familia lui Faranga, tată, mătușă, e înfățișată în linii naiv încărcate (protocol, vorbirea limbii franceze, politeț exagerată) și probabil nu intenționat, ci din lipsa unei percepții adecvate. Puiu se naște cu instincte criminale. Ca să primească sîngele familiei, Faranga tatăl a cules de la țară o fată sănătoasă, Mădălina, pe care a crescut-o aristocratic în vederea căsătoriei cu Puiu. Însă Puiu o sugrumă fără motiv. Familia îl internează într-un sanatoriu, sperînd să obțină din complezență un certificat de iresponsabilitate. Însă Puiu este chiar un nebun. Materia romanului o formează această trecere treptată de la logica aparent normală la conduita și ținuta dementială, nu fără înfrîurirea nuvelistice rusești. Puiu a înțîlnit pe Mădălina la jocul țărănesc numit ciuleandra și acum, reconstruindu-și trecutul, ajunge la încheierea că ciuleandra e jocul ce duce la crimă. Venind să-și scoată fiul din sanatoriu, spre a-l sustrage unei pretense persecuții a doctorului, tatăl îl găsește jucînd ciuleandra. Persecuția din partea doctorului e pretinsă, romancierul a strecurat totuși o anume antiteză. Doctorul e din satul Mădălinei, și iubise pe fată. I-a luat-o boierul detracat. Față în față stau doi dușmani, un țaran și un aristocrat, pînă ce aptitudinea profesională restabilește raporturile de la medic la bolnav.

(G. Călinescu, Istoria literaturii române)

— Toată chestia pomește dintr-un capriciu al tatălui meu, numai din capriciul lui... Vei vedea și dumneata și ai să-mi dai dreptate!... Fiindcă nu m-a avut decît pe mine, i-a intrat în cap să-și asigure prin mine urmași mai solizi de cum am fost eu... (Rise nervos și se îndreptă pe scaun). El, bătrînul adică, are o teorie nostimă, poate să fie și științifică, te pomenesci... Ei bine, zice că neamul nostru e condamnat să se stingă, fiindcă de atîtea generații nu și-a mai împropătat sîngele, și că împropătarea se poate face prin amestecul cu un sînge nou, sănătos, tînăr, plămădit cu pămînt... Brrr!... Și așa, cum eu eram singurul Faranga, eu aveam datoria să mă sacrific pentru neam și să mă însor cu o fată de la țară, pe care mi-o va alege dînsul la timp... Sacrificiul, spun drept, nu mi se părea tocmai atît de acablant. Îmi închipuiam că nu voi fi silit să păstrez o fidelitate excesivă, ba din contra, viitoarei mele neveste. Apoi planul avea ceva romantic și atrăgător: să cutureieri satele căutînd o țărăncuță nostimă pentru un boier ca s-o ia de nevastă... Dar astea sînt considerații generale, ca să zic așa, și ți le-am expus numai ca să înțelegi restul!... (Se opri deodată cu ochii mari, uluit, ca și cînd n-ar mai fi știut să continue. Apoi își reveni și surîse.) Ei da! M-am întors după război sublocotenent, ca toată lumea. Nu făcusem nimic, firește, nici nu văzusem frontul. Tata veghease sever asupra mea ca nu cumva să devin erou. Și, îndată ce am lepădat uniformă, m-a prevenit că, pentru orice eventualitate, ar dori să mă vadă așezat, adică însurat. Prea bine! Să-mi găsească mireasă și sînt gata!... Pînă să-mi găsească însă... (Făcu un gest cu mîna.) Că socotea el să dibuiască o fată pe placul lui și al meu, habar n-am. Nici nu l-am întrebat niciodată... În sfîrșit, într-o duminică, bătrînul hotărîse să pleacă cu mașina la moșia unui unchi de-al meu, în Argeș, la Mănești, să petrecem acolo vreo trei zile. Trebuia să plecăm devreme, ca să ajungem acolo cam pe la amiază. Fiindcă bătrînul a avut nu știu ce afaceri neprevăzute, am plecat tîrziu, aproape la prînz. Contam totuși să sosim pe la trei. Din pricina șoselelor proaste și a anvelopelor uzate, căci tata totdeauna se zgîrcește la chel-

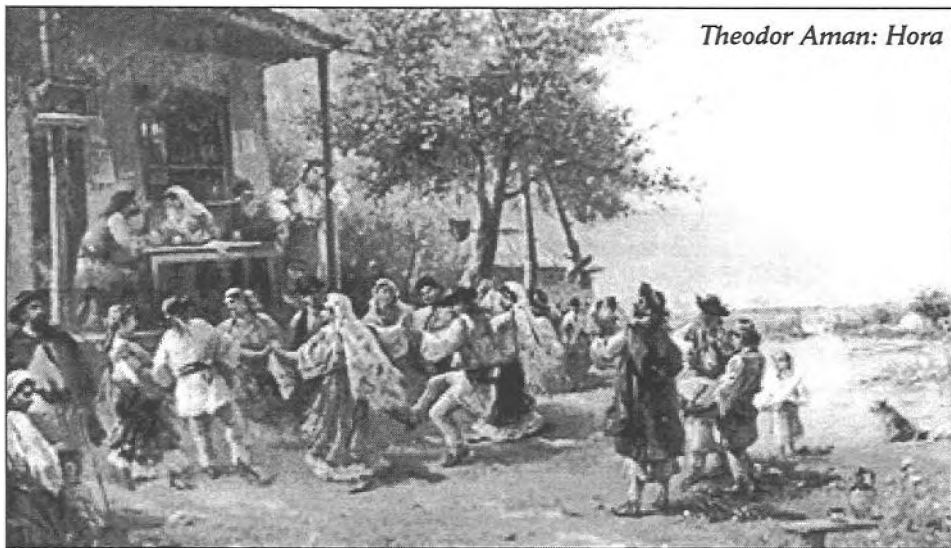
Liviu Rebreanu

Ciuleandra (fragment)

tuielile mașinii, am avut o serie de pene de cauciucuri enervante, încît de-abia la cinci izbutim să debarcăm într-un sat de unde mai trebuia să facem cel puțin o oră pînă la Mănești. Camerele de rezervă ne erau epuizate, iar noi muream de foame. În șosea nemerim un han, mizerabil, de altfel ca și satul. Ce are a face! Oprim puțin să luăm ceva și, între timp șoferul să-și pregătească, pentru orice eventualitate, câteva camere. Hangiul, un tip foarte insinuant, se oferă numaidecît să ne improvizeze o masă princiară, iar pînă se face masa ne îndeamnă să vedem hora satului, că, zice, sînt fete tare frumoase aici și hora e chiar

adevăr puteam privi hora, ca dintr-o loje de teatru... La început, poate pentru că-mi era și foame, nu mi s-a părut nimic deosebit. Hora, ca toate horele, fetele, așa și așa, flăcăii, să nu mai vorbim. De altfel jucau o horă obișnuită, fără nici un haz... Apoi a venit Ciuleandra... Ei bine, doctore, cine n-a văzut Ciuleandra nu-și poate închipui ce înseamnă beția dansului! (Se aprinse. Ochii îi luceau într-un zîmbet fierbinte.) Pomește ca o horă oarecare, foarte lent, foarte cumpătat. Jucătorii se adună, se înșiră, se îmbină, probabil după simpatii, ori la întîmplare, indiferent. Pe urmă, cînd se pare că oamenii s-au încins puțin, muzica prinde a se agita și

se strîngă, să se grămădească, pînă ce se transformă parcă într-un morman de carne fierbinte, care se zvîrcolește pe loc un răstimp, ca apoi, pe neașteptate, să se destindă iarăși ostentiv ori prefăcut, în tact cuminte, lăsînd să se vadă fețele roșite și vesele ale jucătorilor. Dar lăutarii se înfurie că s-a înmuiat jocul, își întărită iar cîntecul, mai puternic, mai stăruitor. Și-ragul de jucători, par-car vrea să sfideze și să stîrmească pe lăutari, se repede mai furtunos, picioarele hurducă pămîntul cu bătăile, vîrtejul pomește din nou, mai strîns, mai încolăcește iar și se descolăcește și, în cele din urmă, se încheagă într-un vîlmășag de trupuri zdrobite. Așa, pe loc, cîteva minute, nu știu cît timp, în același ritm nebunesc, flăcăii și fetele se frămîntă, tremură, tropăie... De cîteva ori clocotul de patimă e străpuns de chioț prelungi, țîșnite parcă din

Theodor Aman: Hora

în bățătura din dosul hanelui. Fiindcă nu ne vedea netuziasmați, hangiul deveni mai stăruitor: „Mai ales trebuie să vedeți, zice, Ciuleandra, care nicăiri nu se joacă mai strașnic ca la noi. Avem și lăutari anume... E ceva fain de tot!”

— Da, Șuleandra, murmură foarte încet doctorul, care asculta calm, cu o privire rece.

— Ai auzit și dumneata de jocul acesta curios? se întrepruse Puiu brusc, mirat parcă și în același timp încîntat.

— Nnda... repetă doctorul, cu o imperceptibilă tresărire, ca și cînd i-ar fi părut rău că i-a scăpat cuvîntul.

Se făcu o pauză. Puiu zîmbea confuz și mai aștepta să spună ceva doctorul. Pe urmă tăcerea îl supără și porni mai nervos:

— Ei, da... Ciuleandra... În sfîrșit, hangiul ne conduce într-un cerdac de unde într-

a se iuți. Ritmul jocului se accelerează, firește. Jucătorii, cuprinși de după mijloc, formează un zid compact de corpuri care se mlădie, se îndoaie, se răsucesc și tresaltă cum poruncesc lăutarii. Cu cît se aprind mai tare jucătorii, cu atît și muzica se ațîță, devine mai zvăpăiată, mai sălbatecă. Picioarele flăcăilor scapără vijelios, schițează figuri de tropote, sărituri de spaimă, zvîcniri de veselie. Apoi deodată, cu toții, cu pașii săltați și foarte iuți, pornesc într-un vîrtej. Zidul viu se avîntă cînd încoace, cînd încolo, lăutarii pișcă vehement strunele înăsprind și ascuțind sunetele cu cîte-un chiot din gură, la care încearcă să răspundă altul, din toiul jucătorilor, curmat însă și înghițit de năvala ritmului. Acuma șirul, tot încovoiindu-se și strîngîndu-se, ca un șarpe fantastic, începe să se încolăcească, să

străvechimea vremurilor, sau de vreun țipăt de fată cu sîinii aprinși de strînsoare... Și așa, jocul pare că va continua pînă ce toți jucătorii își vor topi sufletele într-o supremă înflăcărare de pasiune dezlănțuită... Dar, brusc, ca și cînd l-ar fi tăiat cu foarfecele, cîntecul se frînge și îngrămădirea de tineri se risipește într-un hohot de rîs sălbatec, ca geamătul unei imense plăceri satisfăcute, încît chiar văile se umplu de un cutremur, parcă furia patimii omenești ar fi deșteptat pînă și instinctele de amor de mult înțelenite ale pămîntului...

Puiu se opri. Era schimbat la față, cu ochii înflăcărați, cu obraji umezi de o sudoare invizibilă, cu buzele arse de un fior. După cîteva clipe, parcă de-abia atunci ar fi descoperit prezența doctorului...

Capu și grumazu

Nu cred că iese om în tră noi care, dacă-i voarbă că cine conduce căsnicie, să nu cunoască răspunsu glumei cum că „omu-i capu, nevasta-i grumazu, apu capu tă' așe s-ă-nvîrtește pă cum îl lasă grumazu.” Din asta să înțeleje că, în cile mai multe locuri, muieră îi capu familiei. Obiceiu aista l-am moștenit dă la înaintașii noștri și, dîpă părere me, bine-i așe, dăuarece muierile is mai cumpănite, mai cu băgare dă samă în treburile dă pîngă casă.

Cam așe stau lucrurile și în legătură cu împărțala banilor: în lume satelor, bărbăți treabă să să gîndească dă cîștig, în vreme ce muieră – pă cum ne-o-nvîțat și pă noi tata nost – „treabă să grijească dă familie, ca cloșca dă pui”. Înt-asta să înțeleje că și împărțala bănișorilor, în cile mai multe locuri, s-o ținut dă datorie muierilor.

Bine-nțales că ș-aceie o fost o leje născrisă că calicu s-o-nșurat cu calic, bogatu cu bogat, uă cum la noi s-o spus: „pămîntu cu pămînt”. N-o-amu, cînd unii s-or abătut dă la datina asta, atunci tă' cel mai găzduc o ajuns în frunte familiei. Numa că, încetu cu încetu, tăte aște or trecut. Amu tînării nu

mai coată că cine dîn ce familie să traje: dacă să iubesc, cu una cu doauă, să și căsătorească. N-am io nici on bai cu suca asta modernă, cel puțin în ceie ce privește dragoste, că doară asta-i ce mai mare putere care poate ține laolaltă, p-o viață-ntreagă, o căsnicie.

Numa că pripeala și năcujetare tă' mai des duce la dăspărțire și cu asta la nă-nțălejeri dă tăt felu. Apu în-vrăjbirile cam tă' cu atîta-s mai mare și mai năcruțătoare cu cît dăosăbirile dîntr-avutuile adusă la casă is mai înșămbrate. Dă stare asta a lucrurilor is dau sama tă' mai tînării și părinți lor, d-aceie, mai nou, tă' mai des să-ntîmplă că tînării, încă înainte dă cununie, să duc la avocat să-ș facă piporoașe legale dăspră bu-nurile pă care le duc în căsătorie. Dacă ne gîndim bine la problema asta, să pare că asta-i ce mai limpede și mai înțeleaptă cale cătă încunjurare năplăcerilor dă mai tîrziu: cine cît o adus, atîta să ducă!

Cu modu aista dă gîndire io numa on bai am, ș-aista-i tare mare. Îi voarbă dă durere că tînării care să căsătorească cu contracte le-gate la avocat nu au încre-dere în dragoste și legătura

lor p-o viață. Bunăuară ii dă la-nceput așe-ș încep traiu unu cu altu că în tătă clipa-s gata dă dăspărțire. Numa că în uala/căsătorie în care, dă la început, îndoiala odată ș-o băgat nasu, acolo nu să poate aștepta on capăt bun. Cu alte voarbe spus: căsătoriile în care – dă la început și dîn voință comună – și capu și grumazu îi condus dă avere și dă bani, acile nu pre pot aștepta noroc în trăinicie legăturilor lor familiale. Asta-i părere me, în care, înt-o măsură uarecare, mai trăiește on pic și felu dă gîndire a moșilor noștri. Ceie ce, zîc io, nu poate fi bai.

Apu dacă s-ar întîmpla că unii tînării s-ar gîndi mai serios la tătă treaba asta, și numa dîp-aceie ar mere (și) la avocat, poate că s-ar spori și numărul căsniciilor mai fericite. Sandu Popa

Aneecdote dîn vecini

Bărbatu ca dracu

Să vorovește-n sat că mai dădămult, cînd încă sătenii noștri nu pre să căsătorească cu tînării dîn familii ungurești, o fată ficioară d'a Micului s-o măritat dîpă un ungur bichișan. Cînd nevasta o vinit acasă, on vecin u-o întreat:

– Apu ce om îi bărbatu-to?

– Tare rău – îi răspunde Nica – așe-i ca on drac.

– Nu mai zîce! Apu și coarne are? – o mai sîcîie bătrînu.

Nevăstuța dăscurcăreață îi soptește:

– Încă n-are, dă' pă cînd ne-om întălni dîn nou, fi-i biztoș că a ave!

D-atunci îi să spune-n sat la tînăru înșurat: „Ai grije dă tine, să nu-ș crească coarne la săptămîna!”

Pedică

În sat tătă lume știe dă traiu bețiv a lu' Mișcuța, care așe nici nu ș-o căpătat o fată dă treabă dă nevastă. Dîp-o vreme meghiș u-o încredințat p-o tînără d-a lu' Pipoș dă la on sălaș. Numa că o trecut on an dă la încredințare, dă' dă nuntă nici voarbă. O pretină d'a llenii ș-o și întreat hortaca:

– D-aîta vreme iești încredințată, dă' nu-nțăleg că dîrce nu vă și cununaf?

– D-aceie că pre deseuări îi bat – îi mărturisește Ileana.

– Eh, bine-bine, dă' cînd nu-i bat?

– Atunci iel nu mai vre să mă ieie – îi răspunde amărîtă mnireasa.

Am citit că...

La noi în sat ș-amu să mai întîmplă că bătrînii – pîntră care cel mai des babile – cole cătă-nsărate, ies în uliță și să pun la flecării. Ce să vă spun: și mie-m place ca dîn cînd în cînd să mă așez întră iele, că dă la iele poci afla dăspră tăte treburile satului. Cine cunoaște datina asta, acela ști bine cum că nu-i bine să ajunji pă gura babilor, dăuarece asta înșamnă că ai ajuns pă gura satului, adecate că, dă cile mai multe uări, să vorbește dă rău dăspră tine.

Bogă și dăstul că înt-o sară dîn săptămîna trecută, dîpă năduhala aceie mare cu care ne-o bătut Sfîntu și în zîua aceie, m-am gîndit să ies și io la on pic dă aier mai molcom, așe că am ieșit în uliță cu gîndu că dă' dac-oi afla pă cineva pă lavița dîn fața cășii lu' Purecosu – c-amu numa ici-colo mai afla laviță d-aște în fața cășilor, nu ca pă vremuri... Așe dară am ieșit, norocu o fost cu mine, lavița o fost plină, dă'-ncă și pă marjine șanțului or șezut vo doi-trii moși, lîngă ii m-am pus și io.

Că dăspră ce o fost voarba întră ii pînă n-am fost ajunsă acolo, asta nu știu, dăuarece nici nu m-am așezat bine la umbra nukului dîn uliță, Purecosu dăloc m-o atăcat – și-n glumă, și-n serios, adecate în modru lui – că „no, Podarule, ce-ai citit mai nou în uișagurile tale?” I-aș fi răspuns io ceva dacă m-ar fi lăsată, dă' nu m-o lăsat, că în clipita următoare m-o scos dîn jeb o pajină tăietă dînt-on uișag județan și m-o sfătuit să citesc cu mare băgare dă samă o scriere pă care iel mi u-o ales. Io i-am mulțămînt dă ajutor, am pus scriere în jeb și m-am dat tătă silînța să trecem la alte treburi dă' noaște. Așe

s-o și-ntîmplat. Am mai vorovit noi dăspră una și dăspră alta, apoi io m-am și luat rămas bun dă la ii și m-am grăbit acasă să citesc știre pă care mi u-o ales vecinu.

No, să vă spun, pă scurt, că dăspră ce o fost voarba: Înt-on orășel dîn județu nost doi poliști or prins doi tîlhari care tumna atunci scoteu dă su' o mașină scumpă roțițe. Poliștii i-o prins, i-o-ncătușat cum să cuvine, dîpă care – așe în fiară – i-or luat l-o mamă dă bătaie. La unu i-or rupt și oasăle, la celalalt i-or spart capu, dîpă care – cu ajutoru a altor patru poliști pă care iște i-or temat la fața locului pîn telefon – i-or mai rușinat și înjosit cu aceie că le-or poruncit să dăștidă gura în care poliștii noștri or scopit una hîroasă... Poliștii or fost prinși, dă' în judecată, or căpătat cîte doi-trii ani dă-ntisoare amînată.

Bine-nțales că m-or tulburat cile citite, că o faptă spurcată ca asta nu poate să nu-l îngrijoreze pă on om dă fire me, dă' pînă la urma urmii m-o trecut mie părere dă rău, că doară nu poț trăi cu durere-n ghint...

In ceie zî iară mă-ntălnesc io cu Purecosu, care dăloc mă-ntreabă dară că ce zîc io la una ca asta? Și că uare ș-atunci așe s-ar fi purtat poliștii noștri cu tîlharii amintîți, dacă acie ar fi fost unguri, și nu cetățeni români? Că iel, fără nici o îndoială ști cum că hoși or fost români. Cu asta o scopit și iel una mare, o suduit una și mai spurcată, și cu asta s-o dus în treaba lui, lăsîndu-mă în grijile Celui dă sus!

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Glume oltenesti

– Ce face olteanu ca să scape dă muște?
– Nu știu. Spune-m.
– Îș duce mîncare în pod, apu cînd să adună muștele la ie, olteanu ie scara dă la pod.

– Măi, Niculă, tu te-ai împuștit!
– Nici voarbă!
– Atunci cine o fi fost?
– Poate cînele mneu.
– Măi, d-apu cînele tău nici nu-i aci!
– Nu face nimic, lasă că vine iel!

– Dîrce să tem oltenii dă durmit?
– Oi ști, dacă mi-i spune.
– D-aceie ca să nu-i fure somnu.

– Auz, Măriucă, io dacă mă uit în uății l-o muieră mîndră, dăloc știu că ce gîndește dăspră mine.
– Vai dă capu tău, Niculă, că fîie atunci tare greu treabă o să-ș fie...

– Ce-ai face, Ancuță, dacă te-aș țuca?
– L-aș strîga pă tata.
– Și dîrce nu pă mamă-ta?
– D-aceie că mama-i acasă.

Un arbitru român despre colegii săi de la CM

Pentru cel ce urmărește cu atenție meciurile Campionatului Mondial nu trebuie să explicăm despre ce este vorba în titlul de mai sus. Pe giulanul **Gheorghe Roxin**, fostul arbitru în campionatul ungar NB I (din motive de boală a fost nevoit să-și încheie prematur activitatea aceasta) îl cunoaștem mulți dintre noi. Am fost foarte curios să aflu, ce părere are un arbitru de-al nostru despre „activitatea” unor arbitri de la CM.

– Sînt tare supărat că unii arbitri de la CM au evoluat într-un mod foarte deprimant, absolut nesportiv. Sînt convins că ei au „colaborat” neintenționat, în felul pe care l-am văzut. La momentul oportun, la cîte-o fază critică, pur și simplu nu au fost capabili să decidă mai corect și nici să coordoneze jocul mai bine. Cauza derivă din situația lor națională, fiindcă unii au venit din state în care campionatele de fotbal sînt slabe. Ca atare, în țara de unde au venit, ei nici nu au avut posibilitatea să practice un arbitraj mai dificil, în condițiile unor jocuri de înalt nivel tehnic și tactic.

– Oare de ce a ales FIFA astfel de „amatori”?

– Din motive tactice și la dispoziții superioare FIFA (dar mai ales la propunerea președintelui Blatter) organizatorii au fost nevoiți să angajeze arbitri de pe toate continentele și din sfere fotbalistice mai puțin renumite, dar care stau aproape de conducerea FIFA. În acest fel, organizația a vrut să răsplătească fidelitatea, atașamentul anumitor reprezentanțe naționale. Un alt punct de vedere important pentru FIFA

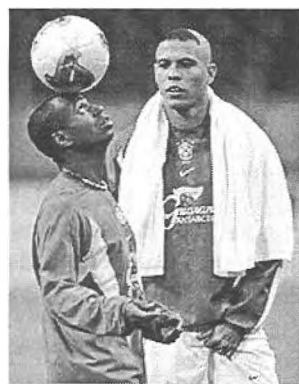
a fost ca arbitri să fie arătoși, chipeși.

– Și ce părere aveți despre fotbalistii din Coreea de Sud?

– Coreenii au jucători de mare clasă, cu excepționale condiții fizice, deci o echipă bună, jucători bine pregătiți. De aceea echipa n-ar fi trebuit „protejată”. Păcat că au primit ajutorul incorect al arbitrilor. Poate că pe italieni i-ar fi învins și din propriile lor puteri, dar pe spanioli nu cred că i-ar fi putut bate fără ajutorul arbitrilor.

– Ce pot face echipele care

FIFA a făcut nominalizările pentru „Dream Team”

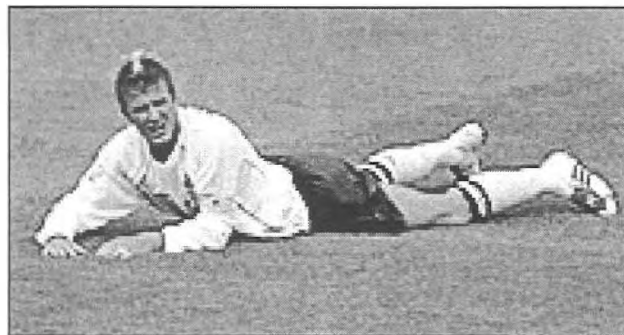

FIFA a comunicat ieri lista finală cu numele celor 33 de jucători, din rîndul cărora vor fi selecționați cei 11 membri ai „echipei ideale” a Cupei Mondiale 2002. Iată componența acestui lot lărgit: **Oliver Kahn** (Germania), **Marcos** (Brazilia), **Iker Casillas** (Spania), **Rustu Recber** (Turcia), **Woon Jae Lee** (Coreea de Sud) – portari; **Cafu**, **Roberto Carlos** (Brazilia), **Sol Campbell** (Anglia), **Myung**

au pierdut în urma arbitrajelor nedrepte?

– Nimic. Deși e grav că la actualul CM activitatea arbitrilor stă în focar, și nu performanța jucătorilor. Deși, de fapt, marea problemă este jocul, performanța jucătorilor. De pe acum au dispărut „jonglerii”, nu asistăm la driblinguri senzaționale, nu vedem acțiuni bine gîndite și nici joc frumos. Jucătorii care ar trebui să ne uimească cu jocul lor, făcînd cu mingea minuni, abia că se mai pomenesc. La ora actuală, cei mai mulți „ași” ai fotbalului nu mai au motivație, mulți sînt oboșiți – dar cu buzunarele umflate. Mare păcat! La CM de acum, fotbalul și-a pierdut tot ce e frumos în acest sport cu mingea. Jucătorii sînt epuizați, fiindcă mulți dintre ei au participat luni în șir la jocurile din diferitele competiții și campionate, la cupa și campionatul național, la Cupa Cupelor și în selecționată. Ca atare, jucătorii din echipele selecționate mai serioase nu au avut timp să se odihnească și nici să participe la antrenamente comune de acomodare. Altă dată, după sezon (sau după campionat), o selecționată avea cîte o lună sau două de antrenament de acomodare, acum jocurile se țin lanț. În orice caz, mie îmi lipsește ceva, ceva esențial din fotbalul de azi. Și, la fel, sînt nemulțumit și de pregătirea arbitrilor. Sper că domnul Blatter și întreaga conducere FIFA a învățat din toate acestea.

MIC

Beckham și niponii

David Beckham, căpitanul naționalei Angliei, a declarat că este impresionat de felul în care l-au primit fanii japonezi și că se gîndește foarte serios că după încheierea carierei de fotbalist intenționează să se stabilească în „Țara soarelui răsare”. „Voi deschide o școală de fotbal aici, pentru că și eu am trecut printr-o astfel de școală și știu cît e de bine”, a spus **David Beckham**. Chiar dacă uneori fanii îl sufocă, fotbalistul lui Manchester United este încîntat de Japonia și declară că își dorește să încheie campania în glorie. „Aș renunța la orice din ce am pentru a pune mîna pe Cupa Mondială. Să cîștigi acest trofeu înseamnă totul”, a spus fotbalistul englez înaintea meciului Anglia – Brazilia care s-a încheiat cu scorul 1-2.

Formula-1

Doi ferrariști cîștigători

Michael Schumacher și Juan Pablo Montoya

Deși la linia de start de pe Nürburgring piloții s-au înșirat în felul următor: **Montoya**, **Ralf Schumacher**, **Michael Schumacher**, **Barrichello**, **Coulthard**, **Räikkönen**, pînă la sfîrșitul competiției dintre piloții de la McLaren numai **Ralf Schumacher** a obținut 3 puncte. Pare că monstrele de la Ferrari s-ar perfecționa din ce în ce mai mult, iar mecanicii celorlalte firme ar lucra tot mai încet. Oare ce poate fi secretul că la antrenamente BMW-urile sînt mai bune, mai rapide ca celelalte mașini, iar la competiții numai rareori își realizează performanța?! Încă înainte de a termina prima rundă, **R. Barrichello** l-a depășit pe **Montoya**. După alte cîteva runde am putut fi martorii bătăliei dintre cei doi frați **Schumacher** și dintre **Montoya** și **Coulthard**. În runda a 8-a, cei doi piloți de la Honda: **Sato** și **Fisichella** s-au ciocnit și nu au mai putut continua cursa. În runda 27-a, în curba cea mai periculoasă, monstrul lui **Montoya** a deraiat și s-a lovit de mașina lui **Coulthard**. Ambele mașini s-au de-

fectat, iar piloții au fost nevoiți să se retragă din cursă.

Trebuie menționat un fapt foarte important: nici la această competiție nu s-a întîmplat nici un accident grav. Totuși dintre cei 22 piloți de la start 6 au fost nevoiți să părăsească pista înainte de sfîrșitul rallyului.

Clasamentul piloților pe Nürburgring

1. R. Barrichello (Br. Ferrari) 308.2 km în timp de 1:35:07:426 cu viteză medie 194.741 km/h. 2. M. Schumacher (Ger. Ferrari), 3. K. Räikkönen (Finl. McLaren), 4. R. Schumacher (Ger. BMW), 5. I. Button (M. Br. Renault), 6. Massa (Br. Sauber).

Tabela piloților:

1. M. Schumacher 76 p., 2. R. Schumacher 30 p., 3. Montoya 27 p., 4. Barrichello 26 p., 5. Coulthard 26 p., 6. Räikkönen 11 p.

Tabela constructorilor:

1. Ferrari 102 p., 2. BMW 57 p., 3. McLaren 37 p., 4. Renault 14 p., 5. Sauber 9 p., 6. Honda 6 p.

Ioan C.

ROMÂNIA

TVR

2

Luni 1 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Strict necesar Bravo, bravissimo! (R) 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Euroatlantica 9.20 Surprize, surprize... (R) 11.50 Corect (R) 12.00 Telediclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Pro Patria 14.30 Știrile de sâmbătă asta (R) 15.00 Cronica 16.30 Interes general 17.30 Istorie polemică 18.00 Știri 18.05 Cereul de aur 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Iartă-mă! 20.50 Cu ochii-n 4 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 Film. Dispariție periculoasă 23.45 Ne rămâne o bucurie: Muzica 24.45 Jurnal (R) 1.30 Interes general 2.30 Istorie polemică (R) 3.00 Cu ochii-n 4 (R) 4.00 Ne rămâne o bucurie: Muzica (R) 5.00 Cereul de aur (R).

Marti 2 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Debut 50 plus (R) 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Iartă-mă! (R) 9.20 Film. Dezvăluirea 11.10 TVR Timisoara 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Corect! 13.30 Puncte cardinale 14.00 Interes general 15.00 Cronica 16.00 Film. Indianul 18.00 Știri 18.05 Cereul de aur 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Serial. Orașul îngerilor 20.50 Cine TVD Emisiune interactivă, în care omul obișnuit devine, pentru o seară, vedetă de televiziune 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 Amprente 22.20 Serial. Teama 24.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Chirița în provincie 0.55 Jurnal (R) 1.40 Film. Clubul de noapte 3.20 Știrile de sâmbătă asta (R) 4.10 Cine TVD (R). 5.10 Cereul de aur (R).

Miercuri 3 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Serial. Orașul îngerilor (R) 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Cine TVD (R) 9.20 Film. Indianul (R) 11.15 TVR Cluj 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Corect! 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 15.00 Panorama 16.00 Film. Gradul zero 17.45 Corect! (R) 18.00 Știri 18.05 Cereul de aur 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Serial. Orașul îngerilor 20.50 Cine TVD 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 Film. Infernul 24.45 Bucuriile muzicii (R) 0.45 Jurnal (R) 1.30 Curat Caragiale! Parol! 1.35 Film. Biroul morții 3.00 Oameni ca noi (R) 3.30 Puncte cardinale (R) 4.00 Cine TVD (R) 5.00 Cereul de aur (R).

Joi 4 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Serial. Orașul îngerilor 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Cine TVD (R) 9.20 Film. Gradul zero (R) 11.05 TVR Iași 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Corect! 13.30 Cinci portrete din Sibiu 14.15 Eveniment 15.00 Convietații 15.30 Panorama 16.00 Film. Fotografii de familie 17.45 Corect! 18.00 Știri 18.05 Cereul de aur 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Serial. Orașul îngerilor 20.50 Cine TVD 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 Reflecții rutiere 22.20 Concert extraordinar: Dream Theater 24.20 Film. Fratele 1.15 Jurnal (R) 2.00 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.05 Convietații (R) 2.35 Concert extraordinar (R) 3.35 Reflecții rutiere (R) 3.50 Cine TVD (R) 4.50 Cereul de aur (R).

Vineri 5 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Serial. Orașul îngerilor (R) 7.30 Matineu de vacanță 8.20 Cine TVD (R) 9.20 Film (R) 11.00 TVR Craiova 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Corect! 13.30 Drepturile omului 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Convietații 16.00 Film. Inima Sudului 17.45 Corect! (R) 18.00 Știri 18.05 Cereul de aur 19.45 România politică 19.00 Jurnal 19.45 Curat Caragiale! Parol! 19.50 Ploaia de stele 21.50 Jurnalul de noapte 22.05 Ora G... în vacanță 23.05 Marele Jazz 24.05 Auto Club (R) 0.50 Jurnal (R) 1.35 Curat Caragiale! Parol! (R) 1.40 Convietații (R) 2.40 Ploaia de stele (R) 4.40 O vedetă populară (R) 5.15 Cereul de aur (R).

Sâmbătă 6 iulie

6.00 Vară pentru voi 7.00 Matineu de vacanță 7.50 Mamaia copiilor 2002 9.20 Auto Club 10.05 Serial. Necazuri de pustoaică 10.55 La telefon, muzică populară! 11.50 Debut 50 plus 12.50 Jurnalul de prânz 13.00 Glume, boacăne, aventuri 14.00 Formula 1. Marele premiu al Marii Britanii 15.00 Serial. Băiatul care aduce soare 16.00 Ora G... în vacanță (R) 17.00 Telediclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.35 Curat Caragiale! Parol! 19.40 Film. Romy și Michele, două tipe păguboase 21.20 O vară... cu cîntec 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Telediclopedia 1.05 Jurnal (R) 1.40 Curat Caragiale! Parol! 1.45 La telefon, muzică populară! (R) 2.40 Vară pentru voi (R) 3.40 Eveniment (R) 4.25 O vară... cu cîntec (R).

Duminică 7 iulie

6.00 Universal credinței 7.00 Matineu de vacanță 7.50 Mamaia copiilor 2002 9.20 Viața satului 10.50 Tezaur folcloric 11.50 Debut 50 plus 12.50 Jurnalul de prânz 13.00 Spectacolul lumii 14.00 Formula 1. 16.00 Mamaia copiilor 2002 17.30 Bravo, Bravissimo! 19.00 Jurnal 19.30 Agenda Europeană 19.35 Curat Caragiale! Parol! 19.40 Film. Blaze 21.45 O vară... cu cîntec 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Bravo, Bravissimo! (R) 24.30 Garantat 100% (R) 1.30 Jurnal (R) 2.05 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.10 Telediclopedia (R) 3.10 Auto Club (R) 3.55 Tezaur folcloric (R) 4.55 O vară... cu cîntec (R).

Luni 1 iulie

6.00 Ferma 7.00 Cafeaua de dimineață 8.00 Prietenii lui Piticot (R) 8.45 Diminețile unui bărbat cumințe 11.00 Gata cu furmure! 11.10 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Wishbone 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 15.00 Cronici votive (R) 15.30 Oprirea obligatorie 16.00 Tonomatul DP 2 17.00 Din Goana trenului 17.30 Telediclopedia 18.00 Serial. Mercury 19.00 Paleta 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Teatrul. Vestele vesele din Windsor 22.50 Știri 22.55 Sport plus 23.55 Documentar (R) 0.40 Film (R). Mojo 2.10 Serial (R). Mercury 2.55 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.45 Bărbați, la crabi! (R) 5.15 TVM Mesager.

Marti 2 iulie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate (R) 8.00 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 8.45 Diminețile unui bărbat cumințe 11.10 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Wishbone 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Tribuna partidelor parlamentare 15.20 Călătorind prin țară 15.55 Gata cu furmure! 16.00 Tonomatul DP 2. 17.00 Documentar 17.30 Telediclopedia 17.55 Gata cu furmure! 18.00 Serial. Mercury 18.50 Alea cu Ghimpi (R) 19.10 Documentar 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Film. Undeva în est 22.30 Cauza și defectul 23.30 Știri 23.35 Documentar (R) 0.25 Serial. Tată, am încurcat-o! 1.20 Serial (R). Zona crepusculară 1.45 Serial (R). Mercury 2.30 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.25 Film (R). Undeva în est 5.15 TVM Mesager.

Miercuri 3 iulie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate (R) 8.00 Festivalul Internațional de Cîntece și Dansuri Pentru Copii 8.45 Diminețile unui bărbat cumințe 11.10 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Wishbone 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Mit și istorie 15.20 Destine 16.00 Tonomatul DP 2 17.00 Documentar 17.30 Telediclopedia 18.00 Serial. Mercury 19.00 Autopsii 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 Cinematograful de artă. 247 22.05 Club-Art 22.35 Clepsidra cu imagini 23.05 Știri 23.10 Autopsii (R) 0.05 Serial. Tată, am încurcat-o! 0.30 Mit și istorie (R) 1.00 Din goana trenului (R) 1.30 Serial (R). Zona crepusculară 2.00 Serial. Mercury 2.50 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.40 Cinematograful de artă. 247 5.15 TVM Mesager.

Joi 4 iulie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate 8.00 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 8.45 Diminețile unui bărbat cumințe 11.10 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Wishbone 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Tribuna partidelor parlamentare 15.20 Afaceri la cheie 16.00 Tonomatul DP 2. 17.00 Documentar 17.30 Telediclopedia 17.50 Gata cu furmure! 18.00 Serial. Mercury 19.00 Documentar 19.55 Fețe 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.25 Timpul trecut 21.15 Film. Între prieteni 23.05 Știri 23.10 Documentar (R) 24.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 0.30 Documentar (R) 1.00 Serial (R). Zona crepusculară 1.30 Serial (R). Mercury guralivă 2.20 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.10 Film (R). Între prieteni 5.00 Alea cu Ghimpi (R) 5.15 TVM Mesager.

Vineri 5 iulie

6.00 Tonomatul DP 2. (R) 7.00 Desene animate 8.00 Festivalul Internațional de Cîntece și Dansuri Pentru Copii 8.45 Diminețile unui bărbat cumințe 11.10 Serial. Drumul spre Avonlea 12.10 Serial. Wishbone 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Televiziunea, dragostea mea! 15.35 E dreptul tău! 16.05 Primul val 17.00 Documentar 17.30 Telediclopedia 18.00 Serial. Mercury 18.40 Fețe 18.45 Alea cu Ghimpi (R) 19.00 Documentar 20.00 Serial. Zona crepusculară 20.30 D'ale lu' Mitică 21.30 Film. Ucigaș sub acoperire 23.10 Știri 23.15 Remix 0.15 Timpul trecut (R) 1.05 Documentar (R) 1.30 Serial (R). Zona crepusculară 2.00 Serial. Mercury 2.40 Veni, Video, Vici! (R) 2.55 Serial (R). Drumul spre Avonlea 3.45 Club-Art (R) 4.15 D'ale lu' Mitică (R) 5.15 TVM Mesager.

Sâmbătă 6 iulie

6.00 Călătorind prin țară 6.30 Camera de gardă (R) 7.10 Arta apărării 7.45 Film. Cartea cu povești 9.15 Serial. Flipper și Lopaka 9.45 Lumea lui Chiț-Chiț 10.30 Serial. Piatra magică 11.00 Arca lui Noe 11.30 Cronici votive 12.05 Gîndit în România 12.35 Comedia mută 13.05 Planeta singuratică 14.00 Știri 14.05 Bărbați, la crabi! 15.35 Acum este Maxim! 15.40 Fețe 15.45 Serial. Andromeda 16.25 Serial. Viața la 15 ani 17.00 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 17.30 Știri 17.35 Serial. Primul val 18.25 Serial. Familia mea 19.00 Film. Angelo, îngerul păzitor 20.45 Serial. Bine dragă! 21.15 Serial. Doamna Bovary 22.05 Despre viață și sex 22.50 Compay Segundo 23.45 Film (R). Ucigaș sub acoperire 1.30 Serial (R). Primul val 2.15 Despre viață și sex (R) 3.00 Film (R). Angelo, îngerul păzitor 4.45 Serial (R). Andromeda 5.25 TVM Mesager.

Duminică 7 iulie

6.00 Serial (R). Piatra magică 6.30 Serial (R). Flipper și Lopaka 7.05 Desene animate (R) 7.35 Tradiții 8.10 Ferma 9.15 Serial. Flipper și Lopaka 9.45 Prietenii lui Piticot 10.30 Serial. Piatra magică 11.00 Serial. Câței meseriași 11.30 Paradisul de lângă noi 12.10 Medalion de interpret 12.45 Alea cu Ghimpi 13.00 Documentar 14.00 Știri 14.05 Înfîmîrea cu seniorii artei 17.30 Știri 17.35 Serial. Primul val 18.30 Serial. Familia mea 19.00 Film. Printul din Bel Air 20.30 Serial. Bine dragă! 21.05 Film. Dorințe fierbinți 22.30 Știri 22.35 Serial (R). Iubiri celebre ale secolului XX 23.00 Planeta singuratică 23.50 Alea cu Ghimpi 0.05 Serial (R). Bine dragă! 1.00 Serial (R). Primul val 1.45 Veni, Video, Vici! (R) 2.00 Serial (R). Doamna Bovary 2.50 Serial. Viața la 15 ani 3.40 Compay Segundo (R) 4.30 Serial (R). Câței meseriași 5.00 Serial (R). Familia mea 5.25 TVM Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

1 IULIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timisoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

2 IULIE, MARTI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

3 IULIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangpremiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

4 IULIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

5 IULIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avangpremiera „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

6 IULIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

7 IULIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

3 iulie 2002 (m2 ora 13.30)

Reluare: 6 iulie 2002 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut pentru săptămîna viitoare:

În emisiunea în limba română de această dată o să vedeți un montaj realizat în timpul spectacolului „O noapte furtunoasă” de I. L. Caragiale, în interpretarea actorilor de la Teatrul de Stat din Arad. Spectacolul de la Centrul Cultural Românesc din Giula s-a bucurat de un mare succes de public. Sperăm că și telespectatorii se vor distra la fel de bine. În aceleași zile, tot la Centrul Cultural, a fost deschisă expoziția de picturi ale profesorului Ioan Ruja din Giula. „Ecranul” vă călăuzește și la această expoziție.

Realizator: Ștefan Crâsta

PROGRAMUL TVR TIMISOARA Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 1 iulie 2002

17.00–17.15 Știri regionale
17.15–17.30 Muzică populară 17.30–18.30 Teleducția 18.30–19.00 Români de lângă noi.

Marti, 2 iulie 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.25 Gura presei 17.25–17.30 Clip muzică populară 17.30–18.30 Spați subiectiv 18.30–19.00 Banatica (emisiune în limba germană).

Miercuri, 3 iulie 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.20 Gura presei 17.25–17.30 Clip muzică populară 18.30–18.00 Rural XXI 18.00–18.30 Muzică populară 18.30–19.00 Banatica (emisiune în limba maghiară).

Joi, 4 iulie 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.25 Gura presei 17.25–17.30 Clip muzică ușoară 17.30–18.00 Economia Încotro? 18.00–18.30 Lege pentru toți 18.30–19.00 Banatica (emisiune în limba sârbă).

Vineri, 5 iulie 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.30 Muzică ușoară 17.30–18.00 Pe fază 18.00–19.00 Clubul de vineri (Dedicății muzicale).

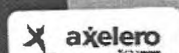
Sâmbătă, 6 iulie 2002

17.00–17.15 Știri regionale 17.15–17.20 Gratzi Informatoru – revista presei săptămînale 17.20–18.15 în prelungiri (emisiune sportivă) 18.15–18.30 Trasee băneșene 18.30–19.00 Ne@tvrtimisoara.ro.

Duminică, 7 iulie 2002

17.00–17.30 Premiul la Televest 17.30–18.00 Din aproape în aproape 18.00–19.00 Debut 50 plus.

Sponsorul nostru

axelero
2002
 Distribuitor:
 Computer World,
 str. Republicii nr. 10-12,
 Tel. 0405-615
 Bucuresti
 Mădăria
 Tel. 0405-644
 Web-site:
 str. Gheorghe Balaș nr. 19-20
 Tel. 0405-690
 Mădăria
 Tel. 0405-696

Emisiunea în limba română 24 de ore din 24 pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro
 e-mail: ro@rri.ro
 Tel./fax: 00401-3142118

UMOR

Care ți-e adresa, copile?

calin@yahoo.com

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
 Tel. 59-430552, Fax: 59-427372
 E-mail: inbox@rve.net
 – muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă
 Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
<http://www.rve.net>
TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
 (Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
 AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45
 SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă:
 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

O plimbare sălbatică prin ținutul lui Dracula

este, Transilvania — „pământul de dincolo de pădure”, conform traducerii din latină — oferă o călătorie de neuitat prin mit, istorie și tranziția dureroasă de la comunism la capitalism. Sînt mult prea multe de văzut într-o singură vizită, așa că m-am concentrat asupra triumghiului format de orașele Brașov și Sighișoara și Munții Făgăraș — circuit de aproximativ 250 de mile de șosele înguste, șerpuitoare.

Din punct de vedere istoric, acestea sînt în general terenuri saxone, numite așa după coloniștii germani care s-au mutat aici în secolul XII, la invitația unui rege maghiar. Secole în șir, ei au construit comunități cu o arhitectură preluată din țara lor de baștină. Ei au continuat să vorbească germana și să se roage în biserici luterane, construite pentru a rezista cotoptorilor.

Dar acum lumea saxonă este dominată de o teribilă tristețe. În ultimii 30 de ani, aceste comunități au intrat în declin, ajungînd aproape de dispariție din cauza repatrierii germanilor. Ceea ce rămîne constituie amprenta secolelor de colonizare, tezaure arhitectonice golite de locuitorii lor.

La Brașov, al doilea oraș ca mărime al României, zidurile de apărare medievale care au apărut orașul vechi de case teutonice sînt încă în picioare. În timp ce hoinărim prin centrul întins al orașului, plin de magazine și cafenele, mă simt ca și cum aș fi într-un vechi oraș german.

Inima Brașovului este Piața Sfatului și, potrivit legendei, aici a reapărut Pied Piper cu copiii pe care îi vrăjise în Hamelin, Germania. Clădirea Sfatului din secolul XV din mijlocul pieței este acum muzeu și spune povestea asociațiilor meseriașilor saxoni care controlau orașul, românii locuind un cartier din sud-vest. Pentru a pătrunde în citadelă, românii trebuiau să plătească.

Structura cea mai renumită a orașului este Biserica Neagră, chiar lângă Piața Sfatului, despre care se spune că este cea mai mare biserică gotică dintre Istambul și Viena. Înnegrită de foc, de unde îi vine numele, biserica luterană este decorată neobișnuit cu carpete pentru rugăciuni islamice, aduse din Turcia. De asemenea, adăpostește o orgă cu 4.000 de tuburi, construită în Berlin în secolul XIX.

Ne continuăm călătoria, spre Castelul Bran, situat la aproximativ 18 mile de Brașov. Amplasat pe o stîncă abruptă împădurită, castelul restaurat din secolul XIV a fost rebotezat „Castelul lui Dracula”, deși are prea puține legături presupuse cu Vlad Țepeș, personajul istoric care a inspirat romanul scris în 1897 de Bram Stoker.

Cu turnulețele și pasajele sale secrete, Castelul Bran este un festin vizual, iar dacă industria locală a turismului are nevoie de mitul lui Dracula pentru a atrage vizitatori — ei bine, cui îi pasă? De fapt, Dracula a devenit un instrument major al vânzărilor în industria românească a turismului, în încercarea de a profita de pe urma celui mai renumit cetățean de ficțiune al său. Mare parte a industriei Dracula din România este pur kitsch, dar, cel puțin pentru mine, constituie o distracție minoră într-o țară frumoasă, neglijată, care are nevoie de fiecare dolar pe care îl poate obține.

După Bran, următoarea destinație este orașul Sighișoara. „Bijuteria Transilvaniei” este o citadelă medievală din secolul XIII aproape perfect preservată, de

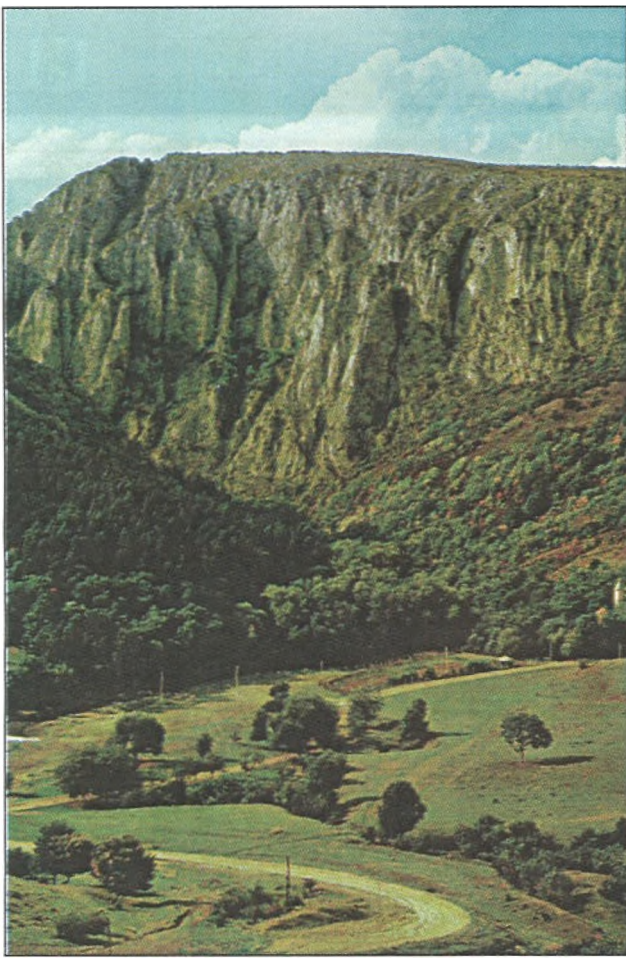
străduțe înguste încadrate de ziduri groase și turnuri de apărare. Un pasaj acoperit din lemn, cu scări, urcă pînă la Biserica de pe Deal în stil fortăreață, cu frescele sale bogate.

Din vârful turnului cu ceas din orașul vechi, se pot vedea acoperișurile roșii de deasupra străzilor în pantă și îți poți imagina că nimic nu s-a schimbat în cei 500 de ani care au trecut de pe vremea meseriașilor și negustorilor saxoni și de cînd în Piața Cetății aveau loc execuții publice.

Una din plăcerile veritabile ale unei călătorii prin Transilvania sînt satele saxone situate de-a lungul sau în afara drumurilor principale. În aproximativ 200 din aceste sate există biserici vechi fortificate, construite pentru a rezista cotoptorilor. Și cea mai celebră din aceste biserici este Biertan, situată nu departe de drumul principal, la vest de Sighișoara.

Orice locuitor al Transilvaniei este bucuros să vorbească despre istoria țării, povestea fiind însuflită prin invitația la o băutură și condimentată de o oarecare fervoare naționalistă.

(Peter Finn, Washington Post în românește după Rador)

Transilvania este tărîmul mitului Dracula, unde se spune că vampirii ies din citadele învăluite în ceață așezate pe înălțimile unor munți întunecați, deasupra satelor pastorale. Și, pînă la un punct, totul este adevărat.

Există puține locuri aît de virgine sau aît de încintătoare ca acesta, în Europa. Peisajul este punctat cu castele greu accesibile, mănăstiri și biserici ridicate pe un teren sălbatic, muntos, în nord-vestul României.

Dracula nu ar fi putut veni de altundeva.

Într-o mașină Dacia de fabricație românească, o versiune a Renault-ului francez, împreună cu un prieten mă leagăn de-a lungul unei șosele cu două benzi, stărnind praful de vară în timp ce lăsăm în urma noastră capitala București. Treceam pe lângă căruțe trase de cai și pe lângă femei îmbrăcate în negru, care stau la umbra viței de vie așezată pentru a forma bolți de la poartă pînă la intrarea în casele joase. Cîini apar de nicăieri pentru a ne urmări. Vînători care stau la marginea drumului ne îndeamnă să ne oprim în timp ce trecem încet pe lângă ei, oferind coșuri împletite și, în pofida căldurii, pulovere făcute în casă.

Deasupra se prefigurează vîrfurile Carpaților Meridionali, peisaj minunat cu chei abrupte, păduri dese, grote adînci, pajiști verzi și pîrîuri reci, albastre, unde

urșii, lincșii și animalele sălbatice încă se simt în siguranță.

Frumusețea este evidențiată și totodată știrbită de rămășițele comunismului — blocurile cenusii de apartamente și fabricile distruse care înconjoară pînă și cele mai autentice orașe medievale. Dar făcînd excepție de drumurile în reparații, de murdăria și betonul urban, acesta este unul din locurile cel mai puțin marcate de timp de pe planetă. Secole la rînd, Transilvania a fost teritoriul de graniță în care turcii otomani și Occidentul s-au înflînit pentru a se lupta. Iar astăzi, moștenirea confruntărilor, populațiile poliglote de români, unguri, saxoni și țigani este evidentă în festivalurile și obiceiurile locului și în castelele și bisericile fortificate care marchează peisajul.

Transilvania, asemenea întregii României, este pentru semiaventurieri. Oamenii sînt extraordinar de primitivi, dar industria turismului este subdezvoltată și o dată ce ai ieșit din București, hotelurile, casele de oaspeți și restaurantele oferă strictul necesar — uneori insipide, uneori surprinzătoare, dar întotdeauna convenabile. Am stat în case de oaspeți foarte drăguțe cu 20 de dolari și m-am bucurat de pîine de casă, brînză, mure și miere spălate cu rachiu de producție locală, care îți arde gura.

Dacă accepți locul așa cum

